

ლია ანთაძე

სწავლების თანამედროვე მეთოდები

სწავლების თანამედროვე მეთოდები

სახელმძღვანელო

თბილისი

2024

Lia Antadze

Modern teaching methods

Manual

TBILISI

2024

ISBN 978-9941-8-7092-7

UDC (უაკ):37.02. ა-656

ანთაძე ლია – სწავლების თანამედროვე მეთოდები (სახელმძღვანელო)-
თბილისი 2024 გვ. 140

წინამდებარე კურსში წარმოდგენილია ისეთი აქტიური საკითხები, როგორცაა: თანამედროვე საგანმანათლებლო გარემო, განათლების ფილოსოფიური საფუძვლები, განათლების თეორიები, მოზარდის ასაკობრივი მახასიათებლები, სტუდენტზე ორიენტირებული საკლასო ოთახი, თანამედროვე ინოვაციური სწავლების მეთოდები.

საუბარია სწავლება-სწავლების მეთოდებზე, რომელიც მაქსიმალურად მორგებულია სტუდენტის საჭიროებებზე და მათ მოტივაციაზე.

სწავლების თანამედროვე მეთოდების სასწავლო კურსი განკუთვნილია ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის სტუდენტებისთვის, კურსის მსმენელებისთვის და პროფესორ მასწავლებლებისათვის.

ავტორი ლია ანთაძე, სოციალური მეცნიერებების დოქტორი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის განათლების ადმინისტრირების სამაგისტრო პროგრამის ხელმძღვანელი.

ყველა უფლება დაცულია. ამ წიგნის არც ერთი ნაწილის (ტექსტი, ფოტო, ილუსტრაცია თუ სხვა), გამოყენება არანაირი ფორმით და საშუალებით (ელექტრონული თუ მექანიკური) არ შეიძლება ავტორთა წერილობითი ნებართვის გარეშე. საავტორო უფლებების დარღვევა ისჯება კანონით.

რედაქტორი:

ვალერი მოსიაშვილი

ეკონომიკის დოქტორი. პროფესორი

რეცენზენტი:

ლია მეტრეველი

განათლების დოქტორი. პროფესორი

ნონა ზუმბაძე

ასესტენტ-პროფესორი

ISBN 978-9941-8-7092-7

UDC:37.02.

s-656

Lia Antadze _ Modern teaching methods (manual) - Tbilisi 2024.

p. 140

This course presents such active issues as: modern educational environment, philosophical foundations of education, theories of education, age characteristics of teenagers, student-oriented classroom, modern innovative teaching methods.

We are talking about such teaching-learning methods that are adjusted as much as possible to the needs of the students and their motivation.

In addition to the students of the modern teaching methods course, it is intended for undergraduate, master's and doctoral students and professors.

Author Lia Antadze, Doctor of Social Sciences, Head of the Master's Program in Education Administration of the National University of Georgia.

All rights reserved. No part of this book (text, photo, illustration or other) may be used in any form or by any means (electronic or mechanical) without the written permission of the authors. Violation of copyright is punishable by law.

Editor: Valeri Mosiashvili

Doctor of Economics. Professor

Reviewer: Lia Metreveli

Doctor of Education. Professor

Nona Zumbadze

Assistant Professor

შინაარსი

თავი 1. თანამედროვე საგანმანათლებლო გარემო და 21-საუკუნის უნარები	7
თავი 2. განათლების ფილოსოფიური საფუძვლები	15
თავი 3. განათლების თეორიები და თანამედროვე სწავლება	21
თავი 4. მოზარდის ასაკობრივი მახასიათებლები	39
თავი 5. სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება.....	51
თავი 6. სტუდენტის მოტივაცია და ჩართულობის ხელშეწყობა	63
თავი 7. სწავლების მეთოდები	69
თავი 8. ჯგუფური მუშაობა	92
თავი 9. პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება.....	96
თავი 10. დისკუსია/დებატების მეთოდი	99
თავი 11. ტექნოლოგიები განათლებაში.....	115
თავი 12. განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასება.....	125
გამოყენებული ლიტერატურა	136

წინასიტყვაობა

აღნიშნული ემსახურება, როგორც პრაქტიკულ სახელმძღვანელოს მასწავლებლებისთვის, ლექტორებისთვის, რომლებიც ცდილობენ თავიანთ აუდიტორებში სწავლების თანამედროვე მეთოდების დანერგვას. სახელმძღვანელოში მოცემულია ინოვაციურ სტრატეგიები, რომლებიც ხელს უწყობს აქტიურ სწავლას, კრიტიკულ აზროვნებას და მოსწავლეთა ჩართულობას. მოიცავს დეტალურ ახსნას სხვადასხვა სასწავლო მიდგომების შესახებ, თანამშრომლობით სწავლებას, ჯგუფურ სწავლებას, დისკუსია/დებატებს, პრობლემაზე დაფუძნებულ სწავლებასა და ტექნოლოგიებით სწავლებას. სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს, გააუმჯობესოს, როგორც სტუდენტის შედეგები, ასევე საკლასო დინამიკა, ეს აკავშირებს თეორიასა და პრაქტიკულ გამოყენებას თანამედროვე პედაგოგიაში.

Preface

The manual serves as a practical guide for teachers, lecturers who are learning to introduce technology methods in auditors. The textbook provides innovative strategies that support active learning, critical thinking, and student engagement. Includes detailed explanations of various learning approaches, cooperative learning, group learning, discussion/debate, problem-based learning, and technology-based learning. The guide aims to improve both student outcomes and classroom dynamics, linking theory and practice in contemporary pedagogy.

თავი 1. თანამედროვე საგანმანათლებლო გარემო და 21- საუკუნის უნარები

ქართველი ერი ერთ-ერთი უძველესი ერია მსოფლიოში. მსოფლიო ცივილიზაციის მშენებლობაში მნიშვნელოვანი წვლილი ქართველ ხალხს შეჰქონდა.

ანტიკურ ხანაში, აღსაზრდელები განათლებას ძირითადად ოჯახებში იღებდნენ, შემდეგ ტაძრებთან, სასახლეებთან არსებულ სასწავლებლებში, სადაც ახალგაზრდები ეცნობოდნენ ფილოსოფიას, რიტორიკას, ისტორიას, მათემატიკას და სხვა დარგებს.

ქართული განათლების/კულტურის აღმავლობა განაპირობა ქრისტიანობის მიღებამ. ქრისტიანობა, როგორც წიგნიერი რელიგია საგანმანათლებლო საქმიანობის ყველა სფეროზე ახდენდა და ახდენს გავლენას.

კაცობრიობის განვითარების თითოეული ეტაპი ადამიანს განსხვავებულ მოთხოვნებს უწესებს. თუ პირველყოფილ საზოგადოებაში წარმატების მისაღწევად, ფიზიკური ძალა და მცირედი გამჭრიახობა სრულიად საკმარისი იყო. ინდუსტრიულ ეპოქაში, როგორც პროფესიული ცოდნა, ისე კომერციული და ინტელექტუალური უნარები ფასობდა. თუმცა დასავლური ცივილიზაციის განვითარებასთან ერთად ადამიანის სოციალური როლი შეიცვალა.

შესაბამისად სწავლების მეთოდები უნდა შეესაბამებოდეს 21-ე საუკუნეში იმ მიზნების განხორციელებას, როგორც არის აქტიური სწავლება, ტექნოლოგიების ინტეგრაცია, პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება, კვლევაზე ორიენტირება, ინტერდისციპლინარული მიდგომები და სწორად შერჩეული შეფასების ფორმები.

21-ე საუკუნეში განათლება მიზნად ისახავს, მოამზადოს სტუდენტები არა მხოლოდ ცოდნით, არამედ უნარებით და ღირებულებებით, რომელიც საჭიროა სამყაროში წარმატების მისაღწევად. გამოყენებული სწავლების მიდგომები, მეთოდები, აქტივობები უნდა იყოს სტუდენტზე ორიენტირებული, ადაპტირებადი და მიმართული კრიტიკული აზროვნების,

ციფრული წიგნიერების და გლობალური პერსპექტივის გასაძლიერებლად.

მზარდ ციფრულ მსოფლიოში, ფუნქციური უნარების განვითარებაზე ორიენტირებული განათლება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. განათლების კვლევა, როგორც არის ჯონ დიუისის სოციალური პერსპექტივა სწავლისა და კონსტრუქტივისტული სწავლის თეორიაზე, ასევე ხაზს უსვამს კომპეტენციების განვითარების მნიშვნელობას სოციალური სწავლის პროცესში, სადაც მოსწავლეები ჩართულები არიან აქტიურ სწავლაში რეალური ცხოვრებისეული სიტუაციების გამოყენებით.

გასული ათწლეულის განმავლობაში, საერთაშორისო თანამშრომლობის შედეგად, რომელსაც გაერო ედგა სათავეში, შემუშავდა ძალიან მნიშვნელოვანი დოკუმენტი „21-ე საუკუნის უნარები“, „21-ე საუკუნის უნარები“ აერთიანებს იმ შესაძლებლობებს, საკუთრივ თანამედროვე ადამიანისათვის საჭირო უნარებსა და სწავლების მიმართულებებს, რომლებიც კრიტიკულად მნიშვნელოვანია წარმატების მისაღწევად.

21-ე საუკუნის უნარები:

✓ სწავლის უნარები მოიცავს კრიტიკულ აზროვნებას, კრეატიულობას, თანამშრომლობასა და კომუნიკაციას.

✓ კრიტიკული აზროვნება მოიცავს, როდესაც თავად შეგიძლია განსჯა, რა არის სწორი და რა არასწორი, რა არის კარგი და რა ცუდი. კრიტიკულად აზროვნება დაგეხმარებათ, მიიღოთ ინფორმაცია, აწონ-დაწონოთ ის და საკუთარი აზრი გამოიტანოთ.

✓ შემოქმედებითობა ნიშნავს, რომ შეგიძლია ერთდამავე საქმეს, საკითხს, ნივთს სხვადასხვა დანიშნულება მოუძებნო, სხვადასხვა გზა მოიძიო და შეიძლება ახალიც შექმნა.

✓ თანამშრომლობის, კოლაბორაციის უნარი ნიშნავს ადამიანი მეტნაკლებად ყველა მიმართულებით განვითარებული და გაცნობიერებული იყოს, შეეძლოს გუნდში მუშაობა, თანამშრომლობა და კოლაბორაცია.

✓ კომუნიკაცია -კომუნიკაციის ცოდნა არ გულისხმობს მხოლოდ ლაპარაკს. კომუნიკაცია იწყება მოსმენით და სხვისი საუბრისადმი პატივისცემით.

✓ წიგნიერების უნარები მოიცავს ინფორმაციულ წიგნიერებას, მედიაწიგნიერებას და ტექნოლოგიურ წიგნიერებას.

✓ ინფორმაციული წიგნიერება - გულისხმობს ზღვა ინფორმაციის მიღებას, დამუშავებასა და გაფილტვრას.

✓ მედია წიგნიერება - მედიაწიგნიერება სიახლეა კაცობრიობისათვის, ვინაიდან წლების წინ, ყალბი ე.წ. Fake-

სიახლეები არ არსებობდა, 21-ე საუკუნის ადამიანს კი, უნდა შეეძლოს ყალბი და ნამდვილი სიახლის გარჩევა, მიღებული სიახლის ანალიზი, სხვა მედია საშუალების კონტენტთან შედარება და ა.შ.

✓ ტექნოლოგიური წიგნიერება - ტექნოლოგიების ცოდნა საკმაოდ კომპლექსური საკითხია: სმარტფონები, სოციალური ქსელები, ვიდეო კამერები და სხვა მრავალი საშუალება ჩვენი ყოველდღიური საქმიანობის განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს.

✓ ცხოვრებისეული უნარები მოიცავს მოქნილობას, ინიციატივას, ლიდერობას, პროდუქტიულობას და სოციალურ უნარებს.

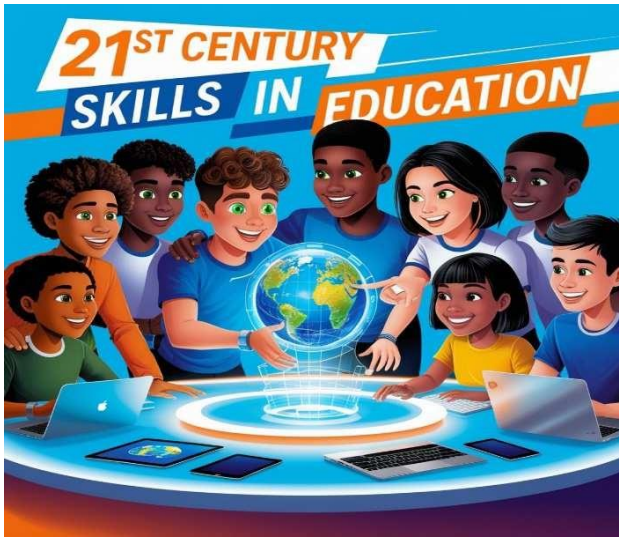
✓ მოქნილობა - გარემო იმდენად სწრაფად იცვლება, რომ მასთან დაუყოვნებელი ადაპტაციისა და მოქნილობის გარეშე, ჩვენი პიროვნული და შემდეგ საზოგადოებრივი განვითარება მნიშვნელოვნად ფერხდება.

✓ ლიდერობა - ლიდერობა არის პასუხისმგებლობებისა და ვალდებულებების აღების და გუნდურობის უნარი, რომელიც შეიძლება არ იყოს ხელმძღვანელი.

✓ ინიციატივა - ადამიანს აუცილებელია შეეძლოს ინიციატივების გამოჩენა. მხოლოდ დავალებების მოლოდინში ყოფნა ხელს შეუშლის თქვენს პიროვნულ თუ კარიერულ განვითარებას.

✓ პროდუქტიულობა - ადამიანის პროდუქტიულობა მუდმივად მზარდი უნდა იყოს და ამავდროულად, თანმდევი სტრესის მიმართ მდგრადობა, 21-ე საუკუნეში უკვე საკმაოდ ძვირად ფასობს.

✓ სოციალური უნარები - სანაცნობო ქსელის ჩამოყალიბება, თუ განსხვავებულ აზრთან თანაცხოვრება კრიტიკულად მნიშვნელოვანი უნარებია, სოციალური უნარები გულისხმობს ხალხთან ურთიერთობას.

შესაბამისად, თანამედროვე სამყაროში განათლება არა მხოლოდ ცოდნის შექმნას გულისხმობს, არამედ ის არის მთელი რიგი უნარების, ღირებულებებისა და დამოკიდებულებების განვითარება. თანამედროვე განათლების მთავარ მიზანს წარმოადგენს კრიტიკული აზროვნებისა და პრობლემების

გადაჭრის უნარი. სტუდენტებს უნდა ჰქონდეთ ცოდნა ტექნოლოგიების გამოყენებაში, შეეძლოთ ინფორმაციის მოპოვება. მას უნდა შეეძლოს საკუთარი თავი მკაფიოდ და დამაჯერებლად წარმოაჩინოს და ითანამშრომლოს სხვებთან. სამუშაო ბაზარზე სწრაფი ცვლილებების ტემპის გათვალისწინებით, სტუდენტები მზად უნდა იყვნენ მთელი ცხოვრების განმავლობაში მიიღონ და გაუმკლავდნენ სხვადასხვა გამოწვევებს.

სწავლის პროცესი გულისხმობს ახალი ცოდნის და უნარების გაგებას. რთული და დინამიკური პროცესია, რომელიც მთელი ცხოვრების განმავლობაში გრძელდება. სწავლა შეიძლება განხორციელდეს სხვადასხვა გარემოში, როგორც არის ფორმალური განათლება, არაფორმალური გამოცდილება, ან თვითგანათლების საშუალებით.

სწავლა ხშირად იწყება ახალი ინფორმაციის შეგროვების საშუალებით, თუმცა ახალ ინფორმაციას სჭირდება ცოდნის შენარჩუნება, რომელიც ხორციელდება გამეორებით, გამოყენებით და პრაქტიკული სავარჯიშოებით.

თანამედროვე სწავლა ხშირად გულისხმობს ცოდნისა და უნარების გადატანას სხვა კონტექსტში, რაც აჩვენებს ნასწავლის გამოყენებას და უფრო სიღრმისეულად გაგებას. თანამედროვე

სამყაროში სწავლების სხვადასხვა რესურსები, ტექნოლოგიები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს სასწავლო პროცესის წარმართვაში.

დღევანდელი სასწავლო პროცესი მოითხოვს სტუდენტზე მორგებული გარემოს შექმნას, სწავლა მორგებული უნდა იყოს ინდივიდუალურ საჭიროებებზე, ასევე მნიშვნელოვანია გათვალისწინებულ იქნას ინტერდისციპლინარური სწავლება, რომელიც გამომდინარეობს მრავალი სფეროდან.

მნიშვნელოვანია ვასწავლოთ სტუდენტებს „ისწავლე როგორ ისწავლო“, რომელიც თავის მხრივ მოიცავს დროის მენეჯმენტს, სწავლების სტილს და ტექნიკების გაგებას.

უწყვეტი სწავლის მნიშვნელობა თანამედროვე მსოფლიოში არ შეიძლება გადაჭარბებული იყოს.

უწყვეტი სწავლის მნიშვნელობა თანამედროვე მსოფლიოში გადამწყვეტია პიროვნული ზრდისთვის, ადაპტირებისთვის, კარიერული წინსვლისთვის და ცვალებად საზოგადოებაში საქმიანობისთვის.

თავი 2. განათლების ფილოსოფიური საფუძვლები

განათლების ფილოსოფოსთა ისტორია მდიდარი და მრავალფეროვანი სფეროა, რომელიც საუკუნეებს მოიცავს. განათლება ხშირად განიხილება, როგორც ინდივიდის ინტელექტის, ხასიათისა და უნარების გამომუშავების პროცესი. მისი ძირითადი მიზანი შეიძლება განსხვავდებოდეს ფილოსოფიური პერსპექტივის მიხედვით. ზოგს შეუძლია განათლება მიიჩნიოს, როგორც პიროვნების სამუშაო ძალისთვის მოსამზადებელი საშუალება, ზოგი კი მას პიროვნული განვითარების, ან ცოდნის სწრაფვის საშუალებად თვლის. განათლებას აქვს სხვადასხვა ფილოსოფიური საფუძველი, განსხვავებული პერსპექტივებით. ბევრმა ფილოსოფოსმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა განათლების სფეროში, დროთა განმავლობაში ჩამოაყალიბა მისი თეორიები და პრაქტიკა.

პლატონი (ძვ. წ. 427-347) ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი, თვლიდა, რომ განათლების უპირველესი მიზანია ინდივიდის მორალური და ინტელექტუალური სათნოების განვითარება. მან შემოგვთავაზა განათლების სისტემა „რესპუბლიკაში“, სადაც ინდივიდები დალაგდებიან კლასებად მათი შესაძლებლობებიდან გამომდინარე და შესაბამისად ამზადდებიან. პლატონმა ასევე ხაზი გაუსვა ყოვლისმომცველი განათლების

მნიშვნელობას, მათ შორის ფიზიკურ განათლებას და მათემატიკის, მუსიკისა და ფილოსოფიის შესწავლას.

არისტოტელე (ძვ. წ. 384-322) ბერძენი ფილოსოფოსი და პლატონის სტუდენტი, ხაზს უსვამდა პრაქტიკული ცოდნისა და ეთიკის მნიშვნელობას განათლებაში. მას სჯეროდა, რომ განათლება უნდა მიზნად ისახავდეს ინდივიდებში სათნოებისა და ხასიათის განვითარებას. არისტოტელეს იდეები ეთიკისა და სათნოების შესახებ კვლავაც მოქმედებს მორალურ განათლებაზე დისკუსიებზე.

ჯონ ლოკი (1632-1704) განმანათლებლობის ფილოსოფოსი, ცნობილია თავისი შეხედულებებით ანუ ცარიელ ფურცელზე, რაც ვარაუდობს, რომ ინდივიდები იბადებიან თანდაყოლილი ცოდნის გარეშე და რომ განათლება გადამწყვეტ როლს თამაშობს მათი გონების ჩამოყალიბებაში. იგი მხარს უჭერდა ინდივიდუალიზმსა და ემპირიზმს, ხაზს უსვამდა სენსორულ გამოცდილებას, როგორც სწავლის საფუძველს.

ინგლისელი მოაზროვნე ჯონ ლოკის (1632-1704) ნაშრომებმა, საფუძველი ჩაუყარა მე-20 საუკუნის ბიჰევიორისტულ მიმდინარეობას. ნაშრომები ბავშვს განიხილავს სუფთა დაფად, რომ ბავშვი ყველაფერს გარემოდან

ეცნობა და დიდი როლი აკისრია გარე სამყაროს.¹

ჟან-ჟაკ რუსო (1712-1778) ფრანგი ფილოსოფოსი, ყველაზე მეტად ცნობილია თავისი ნაშრომით „ემილი, ანუ განათლების შესახებ“. ის ამტკიცებდა, რომ განათლება უნდა იყოს ბუნებრივი და ბავშვზე ორიენტირებული. რუსომ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ მნიშვნელოვანია ბავშვებს საშუალება მისცენ განვითარდნენ საკუთარი ტემპით, წახალისონ კვლევა და პრაქტიკული სწავლა. ჟან-ჟაკ რუსო, ჯონ ლოკისგან განსხვავებით, ბავშვებს საკუთარი ბედის „მჭედლად“ მიიჩნევს. ის წერდა, რომ უფროსები ბავშვებში დიდს ეძებენ და ავიწყდებათ ვინ იყვნენ ადრე. მისი აზრით ბავშვი თავისუფალი იბადება, მაგრამ სოციო-კულტურულ და პოლიტიკურ გარემოში იზრდება და ამას დიდი მნიშვნელობა აქვს.

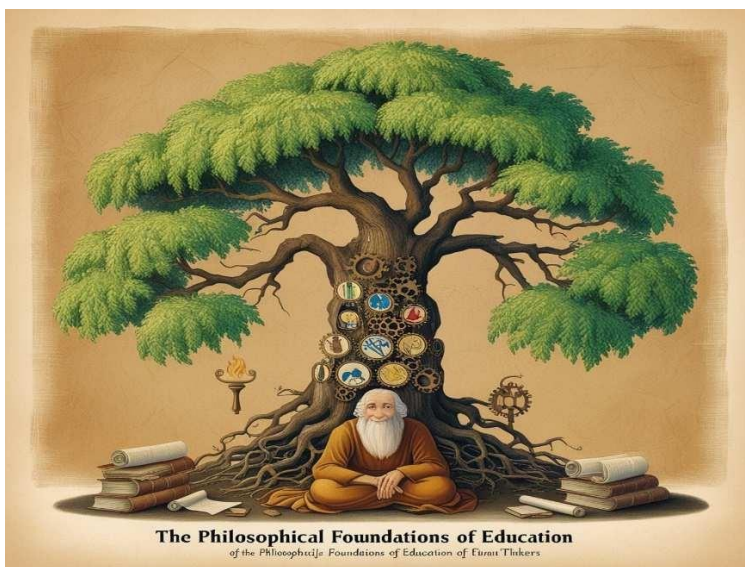
ჯონ დიუი (1859-1952) ამერიკელი ფილოსოფოსი და განმანათლებელი, ითვლება პროგრესული განათლების მამად. იგი თვლიდა, რომ განათლება უნდა იყოს ორიენტირებული ახალგაზრდების ინტერესებსა და გამოცდილებაზე. დიუიმ ხელი შეუწყო ექსპერიმენტულ სწავლებას, პრობლემის გადაჭრას და განათლების ინტეგრაციას რეალურ სიტუაციებთან. მიაჩნდა, რომ აზროვნების უნარი განასხვავებს

---

¹ბერკი ლ. ბავშვის განვითარება. გამომცემლობა ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. თბ; 2010. 18.

სწორედ ადამიანს სხვა ცხოველებისგან. მას მიაჩნდა, რომ ფსიქიკა გარემოებასთან შეგუების პროცესია და გაიაზრა მიდის იდეაც, რომ გონება სოციალურ ინტერაქციათა წყაროებით წარმოიქმნება და მიმდინარეობს.

ჰოვარდ გარდნერი ცნობილია თავისი მრავალჯერადი ინტელექტის თეორიით, რომელიც ეჭვქვეშ აყენებს ინტელექტის ტრადიციულ ცნებას, როგორც ერთ, ფიქსირებულ თვისებას. გარდნერის თეორია ვარაუდობს, რომ ინდივიდებს აქვთ სხვადასხვა ტიპის ინტელექტი და განათლებამ უნდა აღიაროს და აღზარდოს ინტელექტის ეს მრავალფეროვანი ფორმები.

ამერიკელი ფსიქოლოგი ჰოვარდ ერლ გარდნერის, თანახმად, ადამიანის ინტელექტი, მისი შესაძლებლობა და

ზოგადი გონიერება, ერთი უნარი არ არის და ვერც გაიზომება ერთი საზომით. დაბალი, საშუალო და მაღალი ინტელექტის მიხედვით, ადამიანების შეფასება მიუღებელია, რადგან ადამიანები განსხვავდებიან სწავლის სტილით, უნარებით და მიდრეკილებებით. გარდნერმა გამოყო რვა უნარი, რომელთაგან ადამიანი რომელიმე ერთ სფეროში გამოირჩევა. ადამიანებს ერთნაირად არ აქვს, ყველა უნარი განვითარებული. ადამიანებს, რაღაც განსაზღვრულ სფეროში აქვს თავისი სიძლიერე, რისი გათვალისწინებაც აუცილებელია სწავლის პროცესში. გარდნერის ინტელექტის ფომები:

➤ ენობრივ-ლინგვისტური ინტელექტი - რომელსაც მიეკუთვნება მგრძნობელობა სასაუბრო და სამწერლობო ენებისადმი. უნარი შეისწავლო ენები და გამოიყენო განსაზღვრული მიზნებისთვის.

➤ ლოგიკურ-მათემატიკური ინტელექტი - მიეკუთვნება აბსტრაქტული პრობლემების გადაჭრის, ლოგიკური ანალიზის, მათემატიკური ოპერაციების ჩატარების და მეცნიერული საკითხების კვლევის უნარი.

➤ მუსიკალურ-რითმული ინტელექტი - მიეკუთვნება ალღოს მუსიკალური პრინციპებისადმი, ბგერის სიმაღლის, ტონისა და რითმის შეგრძნების უნარი.

➤ ვიზუალურ-სივრცითი ინტელექტი - სამყაროს აღქმის

და ვიზუალური გამოცდილების გამოყენების უნარი.

➤ სხეულბრივ-კინესთეტიკური ინტელექტი - სხეულის მართვისა და მისი მოძრაობების გაკონტროლების უნარი.

➤ ნატურალური (ბუნებითი) ინტელექტი - ბუნებისა და გარე სამყაროს წვდომის უნარი.

➤ ინტერპერსონალური (სოციალური, პიროვნებათშორისი) ინტელექტი - საკუთარი სამუშაოს კარგად დაუფლებისა და სხვების მოტივირების უნარი.

➤ ინტრაპერსონალური (შიდაპიროვნული, ემოციონალური) ინტელექტი -საკუთარი თავის შეცნობის, საკუთარი ცხოვრებისა და სწავლის პროცესის მართვის უნარი. ეს არის უნარი, გაუგო საკუთარ თავს, დაინახო საკუთარი პიროვნების ჭეშმარიტი სახე.

ფილოსოფოსებმა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა საგანმანათლებლო აზროვნებასა და პრაქტიკაზე.

თავი 3. განათლების თეორიები და თანამედროვე სწავლება

ბიჰევიორიზმი არის განვითარებისა და სწავლის ფსიქოლოგიური თეორია, რომელიც ფოკუსირებულია გარემოს როლზე. ბიჰევიორიზმი შეისწავლის, როგორ იცვლება ადამიანის ქცევა სწავლის პროცესში. ინგლისელი მოაზროვნე ჯონ ლოკის ნაშრომებმა საფუძველი ჩაუყარა მე-20 საუკუნის ბიჰევიორისტულ მიმდინარეობას. ბავშვს განიხილავენ სუფთა დაფად, რომ ბავშვი ყველაფერს გარემოდან ეცნობა და დიდი როლი აკისრია გარე სამყაროს. ჯონ ლოკმა მშობელი წარმოადგინა რაციონალურ მასწავლებლად, რომელსაც სწორი რჩევა/დარიგებებით შეუძლია მოზარდი „გამოძერწოს“. მშობლებს ურჩევს შვილებთან მიმართებაში ფულის, ტკბილეულის და სხვა ჯილდოების არ გამოყენებას. უპირატესობას სიტყვიერ წახალისებას, მოწონებას, სიყვარულის გამოხატვას, განმავითარებელ შეფასებას ანიჭებს. სასტიკი წინააღმდეგია ფიზიკური დასჯის. ჯონ ლოკი, მოზარდის განვითარებაში, გარემოს როლზე მიუთითებს, ამ, მოსაზრების მიხედვით, ბავშვს არ შეუძლია, გარემოს მიერ დაწესებული ბედის შეცვლა. თანამედროვე თეორიები, კი მოზარდს განიხილავს აქტიურ მიზანსწრაფულ არსებად, რომელიც

თვითონ არის საკუთარი განვითარების წყარო.² ამერიკელი ფსიქოლოგი, ბერას ფრედერიკ სკინერი (1904-1990), ბიჰევიორიზმის ერთ-ერთი წარმომადგენელია, რომელიც ადამიანის ქცევის ჩამოყალიბებაში და გამოხატვაში, გადამწყვეტ როლს გარე სამყაროს აკისრებს. ალბერტ ბაინდურას თეორია, ავითარებს ბიჰევიორიზმს, სადაც დასწავლა სოციალურია, მთავარი წვრთნა არ არის, ადამიანის განვითარება სხვა ადამიანების დაკვირვებით ხდება.

ბიჰევიორიზმი მნიშვნელოვანი იყო განათლებასა და ფსიქოლოგიის სფეროში რამდენიმე მიზეზის გამო, რადგან ბიჰევიორიზმი ხაზს უსვამს დაკვირვებადი ქცევების მნიშვნელობას, რაც მას უაღრესად ემპირიულ და გაზომვად მიდგომად აქცევს სწავლისა და განვითარების შესწავლაში.

ბიჰევიორისტებთან გვხვდება ოპერენტული განპირობებულობა, რაც გულისხმობს დასწავლის ტიპს, როცა რომელიმე რეაქციის წარმოშობის ალბათობა იზრდება, თუ მას მოსდევს განმტკიცება (თუ მოსწავლე კარგად სწავლობს და შესაბამისად აქვს მაღალი აკადემიური მოსწრება,

---

² ბერკი ლ. ბავშვის განვითარება. გამომცემლობა ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. თბ,2010.

ამავდროულად აქებს მასწავლებელი, დიდი ალბათობით მოსწავლე შემდეგშიც კარგად გააგრძელებს სწავლას).

განმამტკიცებელი შედეგია, მოვლენა, რაც მაშინვე მოჰყვება პასუხად ინდივიდის მოქმედებას, ქცევას და განმამტკიცებელი აძლიერებს ქცევის აღმოცენების ალბათობას, არსებობს პოზიტიური და ნეგატიური განმამტკიცებლები.

პოზიტიური - სტიმული, რომლის შედეგადაც მოქმედების სიხშირე იზრდება, მოსწავლეს ამ დროს მასწავლებელი აძლევს სტიმულს, თუნდაც კარგი შესრულებული დავალებისთვის ეუბნება - „ყოჩაღ, ნიჭიერი ხარ!“.

ნეგატიური გამტკიცების დროს ქცევის სიხშირე არასასურველი სტიმულის მოშორების საშუალებით იზრდება. (მაგალითად ცუდი საქციელის შემთხვევაში, მოსწავლე გაგვყავს დირექტორთან, რის საშუალებითაც მის საქციელს მასწავლებელი ცუდად ნეგატიურად ამტკიცებს, მაგრამ თუ მოსწავლეს მოსწონს დირექტორთან სიარული მოსწავლის ქცევა პოზიტიურად განმტკიცდება).

სტიმული, რომელიც წინ უძღვის სასურველ ქმედებას არის ეფექტური. მითითება, განზოგადება და დისკრიმინაცია წინმსწრები სტიმულების მაგალითს წარმოადგენს.

- მითითება - მუდმივი შეხსენება და მითითება, თუ როგორ საქციელს ველოდებით.

- განზოგადება - როდესაც მოსწავლე ხედავს, რომ რაღაც ქცევას მოჰყვება დადებითი რეაქცია.

- დისკრიმინაცია - ხანდახან ადამიანები ხვდებიან, რომ ზოგიერთი საპასუხო ქცევის განმტკიცება მხოლოდ გარკვეული სტიმულების არსებობის შემთხვევაში ხდება. ინდივიდი არჩევს ერთი და იგივე ქმედება სასურველია ერთ კონტექსტში, მაგრამ არა ყველა გარემოში, ანუ ინდივიდებს შეუძლია სტიმულების დისკრიმინაცია ანუ განსხვავება (იმისთვის, რომ შეგაქოთ უნდა მოიქცეთ...).

არასასურველი ქცევის შემცირება აღმოფხვრა შემდეგი სტრატეგიებით: გაქრობა, მითითება, შეუთავსებელი ქმედებების განმტკიცება და დასჯა.

სოციალური თეორია, რომელიც შეიქმნა ალბერტ ბანდურას მიერ 1960-იან წლებში, არის ფსიქოლოგიური თეორია, რომელიც ფოკუსირებულია იმაზე, თუ როგორ სწავლობენ ინდივიდები სოციალურ კონტექსტში სხვებთან დაკვირვების, მიზამვისა და ურთიერთობისგან. თეორია ხაზს უსვამს სოციალური ურთიერთქმედების და მოდელირების როლს ცოდნის, უნარებისა და ქცევების შექმნაში.

არსებობს სოციალური სწავლის თეორიის რამდენიმე ძირითადი კონცეფცია და პრინციპი, სოციალური სწავლის თეორიის მთავარო იდეა, არის რომ ადამიანები სწავლობენ სხვების ყურებით. პროცესი გულისხმობს სხვების ქცევებზე ყურადღების მიქცევას, ამ ქცევების შესახებ ინფორმაციის შენარჩუნებას და შემდეგ ამ ქცევების გამეორებას ან შეცვლას.

ასევე, ცნობილია როგორც იმიტაცია ან დაკვირვება, არის სოციალური სწავლის ფუნდამენტური ასპექტი. ინდივიდები უფრო მეტად მიბაძავენ სხვათა ქცევებს, თუ ისინი აღიქვამენ მოდელს, როგორც სანდო, კომპეტენტურ და დაჯილდოებულს მათი ქმედებებისთვის.

სოციალური სწავლის თეორია აღიარებს განმტკიცებისა და დასჯის როლს ქცევის ჩამოყალიბებაში. ადამიანები უფრო მიბაძავენ ქცევას, თუ ხედავენ, რომ მოდელი დაჯილდოებულია ამისთვის (პოზიტიური განმტკიცება) და ნაკლებად მიბაძავენ, თუ ხედავენ, რომ მოდელი დასჯილია (ნეგატიური განმტკიცება). თეორია ვარაუდობს, რომ ინდივიდები არ არიან მხოლოდ პასიური მოსწავლეები, არამედ შეუძლიათ თვითრეგულირება. ეს ნიშნავს, რომ მათ შეუძლიათ შეაფასონ თავიანთი ქმედებების პოტენციური შედეგები და გადაწყვიტონ, ჩაერთონ თუ არა ქცევაში ამ შეფასებების საფუძველზე.

თვითეფექტურობა არის ცენტრალური კონცეფცია სოციალური სწავლის თეორიაში. ეს ეხება ინდივიდის რწმენას კონკრეტული დავალების, ან ქცევის წარმატებით შესრულების შესაძლებლობის შესახებ.

სოციალური სწავლის თეორია ხაზს უსვამს სოციალური გავლენისა და დაკვირვებით სწავლის მნიშვნელობას ინდივიდების ცოდნის, უნარებისა და ქცევის განვითარებაში. იგი გავლენიანი იყო ფსიქოლოგიის, განათლებისა და სოციოლოგიის სფეროებში და ხელი შეუწყო ჩვენს გაგებას იმის შესახებ, თუ როგორ სწავლობენ ადამიანები და როგორ ადაპტირდებიან სოციალურ გარემოში.

მთავარი პრინციპები:

- ადამიანები სწავლობენ სხვა ადამიანებზე დაკვირვებით. (მოსწავლეს მასწავლებელზე დაკვირვებით შეუძლია წერის სწავლა).
- სწავლა შინაგანი პროცესია (რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს ან არ გამოიწვიოს ქცევის ცვლილება).
- ადამიანები და მათი გარემო ორმხრივად ახდენენ გავლენას ერთმანეთზე. (კლასი, რომელშიც სწავლობს, საგანი რომელსაც გადის გავლენას ახდენს იმაზე რას ისწავლის და როგორ.).

- ადამიანის ქმედება გარკვეულ მიზნებზეა მიმართული (კარგი ნიშნები, წარმატება...)

- ადამიანის ქცევა თანდათანობით თვითრეგულირებული ხდება. (აღრე თუ მშობლები აკონტროლებდნენ ახლა თვითონ).

ბანდურა თვლიდა, რომ ადამიანები ეფექტურად სწავლობენ სხვა ადამიანებზე, ანუ მოდელებზე დაკვირვებით, იმიტაციის, მიბადვის უნარი დაბადებიდან მოსდევთ. მოსწავლის ქცევაზე არამართო მოდელის ქცევა ახდენს გავლენას, არამედ ის შედეგები, რომლებიც მოდელის მოქმედებას მოსდევს, მოდელირებამ შეიძლება შემდეგნაირად მოახდინოს გავლენა:

- ❖ დაკვირვებითი სწავლის ეფექტი (მოდელს როცა თვალს ადევნებს).

- ❖ საპასუხო ქცევის წახალისების ეფექტი (როგორ დააჯილდოვეს, ან რა შედეგები მოჰყვა მსგავს ქცევას მოდელში).

- ❖ საპასუხო ქცევის შეკავების ეფექტი (თუ დაინახა, რომ დაისაჯა მოდელი).

- ❖ საპასუხო ქცევის გამოვლენის ეფექტი (თუ აღრე აკრძალული იყო და ისჯებოდა და ახლა აღარ, შეიძლება გამოავლინოს იგივე ქცევა).

სოციალური დასწავლა მნიშვნელოვანი ცნებაა თვითრეგულაცია, თვითრეგულაციით სწავლის ერთ-ერთი

მთავარი რგოლი ინტერესის კომუნიკაცია არის, თუ ლექტორი მაღალ ინტერესს ამჟღავნებს სასწავლო საკითხის მიმართ, სტუდენტის ინტერესიც იზრდება, მოტივაციის ინტერესს ამადლებს ლექტორის თანამშრომლობა და მზრუნველობა.

რა არის სტუდენტის თვითრეგულირება? - სტუდენტის თვითრეგულირება არის უნარის კრიტიკული ასპექტი, აიღოს პასუხისმგებლობა საკუთარ სწავლაზე, მიიღოს ინფორმირებული გადაწყვეტილებები, დასახოს და მიაღწიოს მიზნებს და მართოს საკუთარი ქცევა.

ბანდურა ვარაუდობდა, რომ ადამიანები აკვირდებიან საკუთარ საქციელს, და საკუთარი სტანდარტების მიხედვით აფასებენ საკუთარ თავს, შესაბამისად სჯიან ან აქებენ.

კარგად შესრულებული საქმის შემდეგ ყველას გამოგვიცია კმაყოფილების გრძნობა, ან კიდევ ვხდებით, როცა კარგად შევასრულეთ სამუშაო. თვითრეგულაციის ასპექტებს წარმოადგენს სტანდარტები და მიზნები, რომელსაც საკუთარ თავს ვუწესებთ. თუ ჩვენ შეგვიძლია თვითონ ვაკონტროლებთ საკუთარ ფიქრებსა და ქმედებებს გაგვაჩნია თვითრეგულაციის უნარი.

ის მოიცავს სხვადასხვა უნარებისა და სტრატეგიების განვითარებას საკუთარი სასწავლო პროცესების მონიტორინგის, კონტროლისა და წარმართვისთვის.

სასურველია სტუდენტს შეეძლოს მიზნის დასახვა, რომელიც მისცემს მოტივაციას, ასევე შეეძლოს სწავლის პროცესის მუდმივი შეფასება და მიდგომების, მეთოდების და სტრატეგიების მოდიფიცირება შესაბამის სიტუაციაში.

მოსწავლის თვითრეგულირება ხდება შემდეგნაირად:

- მოტივაციით;
- მიზნის დასახვით;
- დაგეგმვით;
- მონიტორინგით;
- თვითკონტროლით;
- ადაპტაციით.

თავიდან, სტუდენტებმა უნდა იპოვონ მიზანი და ღირებულება სწავლაში. შემდეგ დასახონ როგორც მოკლევადიანი, ისე გრძელვადიანი მიზნები. ეს მიზნები უნდა იყოს კონკრეტული, გაზომვადი, მიღწევადი, შესაბამისი და დროში შეზღუდული (SMART).

მიზნის დასახვის შემდეგ, სტუდენტები ქმნიან გეგმას, რომელიც ასახავს ამ მიზნის მისაღწევად საჭირო ნაბიჯებს და რეგულარულად ამოწმებენ თავიანთ პროგრესს. თვითრეგულირებადი მოსწავლეები არეგულირებენ თავიანთ სტრატეგიებს.

კონსტრუქტივიზმი არის სწავლის თეორია, რომელიც ხაზს უსვამს წინარე ცოდნის, გამოცდილებისა და სოციალური ურთიერთქმედების როლს სასწავლო პროცესში.

ძირითადი პრინციპები არის, ის, რომ მოსწავლეებმა თვითონ უნდა ააგონ ცოდნა სამყაროს შესახებ. მათ უნდა გარდაქმნან ინფორმაცია, რომ ახალი ცოდნა მიიღონ. აღნიშნული თეორიის თანახმად, მოსწავლეები აქტიურ როლს თამაშობენ და მასწავლებელი მეგზურის, მრჩევლობის როლით შემოიფარგლება.

თანამედროვე კონსტრუქტივისტული აზროვნება მნიშვნელოვნად ეფუძნება პიაჟეს და ვიგოტსკის ნაშრომებს. ადამიანები განსხვავებულად იგებენ და აგებენ ახალ

ინფორმაციას, რადგან განსხვავებული წინარე ინფორმაცია აქვთ. ვიგოტსკი ხაზს უსვამს, სწავლის სოციალურ გარემოს, რომ ბავშვები სწავლობენ მოზრდილ ადამიანებთან, უფრო კომპეტენტურ თანატოლებთან კომუნიკაციის შედეგად.

მოსწავლე, რომ ჩაერთოს სასწავლო პროცესში ვიგოტსკი თვლის, რომ ის უნდა ჩაერთოს დისკუსიაში, თანატოლებთან მუშაობაში, ერთობლივ საქმიანობაში. მას მიაჩნია, რომ მნიშვნელოვანია გათვალისწინებული იქნას „სკაფოლდინგი“, რაც გულისხმობს იმ დახმარებას, რომელიც ბავშვს შესაძლებლობას აძლევს, შეასრულოს დავალებები მისი უახლოესი განვითარების ზონის ფარგლებში.

ამერიკელი ფსიქოლოგი, ჯერომ ბრუნერის აზრით, ადამიანის ინტელექტუალური განვითარება მოიცავს მეთოდურ წინსვლას გონების გამოყენებაში. მეთოდური წინსვლა კი დამოკიდებულია მზარდ ენობრივ უნარებზე და სისტემურ სწავლებაზე. ბავშვის ზრდასთან ერთად მისი ქმედებები გარემოში არსებული სტიმულების მიერ უფრო და უფრო ნაკლებად იზღუდება.

ბრუნერის აღმოჩენებით სწავლის თეორია კოგნიტიურ თეორიებს მიეკუთვნება. კოგნიტიური თეორიების მიზანი შემეცნებითი პროცესების (გადაწყვეტილების მიღება,

პრობლემის გადაჭრა, ანალიზი, სინთეზი, შეფასება) სტრუქტურისა და ფსიქოლოგიური მექანიზმების აღწერაა. ბრუნერის თეორია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია განათლებისათვის, რადგან ის ნათელ და თვალსაჩინო პედაგოგიურ მეთოდებსა და მოდელებს გვთავაზობს.

– ბრუნერის მიხედვით, რას გულისხმობს სწავლა და როგორი პროცესია ის? სწავლა გულისხმობს ბავშვის მიერ ინფორმაციის შერჩევას, ჰიპოთეზების შექმნას და ამ გზით ახალი მასალის ინტეგრირებას მის ცოდნასთან. სწავლა უწყვეტი პროცესია და ბავშვი განვითარების სამ საფეხურს გაივლის:

- პრაქტიკული – ამ საფეხურზე ბავშვი კონკრეტულ გამოცდილებას იღებს გარემოს შესახებ პრაქტიკული ქმედებები;
- ხატოვანი – ამ საფეხურზე ბავშვს შეუძლია, არა მხოლოდ ობიექტით, არამედ ობიექტის თვალსაჩინო ხატით მანიპულირება;
- სიმბოლური – ბავშვს უკვე შეუძლია ლოგიკისა და სიმბოლური სისტემების გამოყენება. ჩვევებისა და ცოდნის ათვისება უკეთ ხდება, თუ ბავშვი გარემოსთან აქტიური ურთიერთქმედების, ექსპერიმენტირების

პროცესში აღმოაჩენს რაიმე მიმართებას, ფენომენს თუ ცნებას.

ბრუნერის მიხედვით, სწავლა აქტიური სოციალური პროცესია, როდესაც ბავშვი თავისი გამოცდილების საფუძველზე ახალი ცოდნის კონსტრუირებას ახდენს. ამ თვალსაზრისით ცოდნა პროცესია და არა პროდუქტი.

ცოდნის ეფექტურ აგებაში შეგვიძლია დავეხმაროთ:

- დავეხმაროთ ჩაერთონ საკლასო დისკუსიებში;
- წავაქეზოთ მოსწავლეები დასვან კითხვები, რატომ? როგორ?
- მივცეთ მოსწავლეებს დამოუკიდებლობა, ჩაატარონ ექსპერიმენტი;
- ახალი მასალის ახსნამდე, გავახსენოთ მასალასთან დაკავშირებული ძველი;
- მივცეთ დავალებები, რომელიც რეალურ სამყაროსთან არის დაკავშირებული;
- გავითვალისწინოთ მოსწავლის განვითარების კოგნიტიური დონე.

კონსტრუქტივიზმი ამტკიცებს, რომ სწავლა აქტიური პროცესია. მოსწავლეები არ არიან ცოდნის პასიური მიმღებები, აქტიურად ერთვებიან. ეს ეწინააღმდეგება სწავლის უფრო ტრადიციულ, პასიურ ფორმებს, სადაც სტუდენტები უბრალოდ იღებენ ინფორმაციას.

კონსტრუქტივიზმი აღიარებს წინარე ცოდნისა და რწმენის მნიშვნელობას ახალი ინფორმაციის ინდივიდუალური გაგების ჩამოყალიბებაში. სტუდენტები იყენებენ არსებულ ფსიქიკურ ჩარჩოებს, ახალი გამოცდილების ინტერპრეტაციისა და გაგებისთვის. ინტერაქცია მნიშვნელოვან როლს ასრულებს კონსტრუქტივისტულ სწავლაში.

კონსტრუქტივიზმი შეესაბამება რეალურ სიტუაციებს, სტუდენტები უფრო მეტად ჩაერთვებიან და ქმნიან მნიშვნელოვან ცოდნას, როდესაც ხედავენ სწავლის პრაქტიკულ გამოყენებას.

კონსტრუქტივიზმი აცნობიერებს, რომ თითოეული მოსწავლე უნიკალურია, აქვს საკუთარი გამოცდილება და სამყაროს გაგების გზები. მასწავლებლებმა სასურველია გაითვალისწინონ ეს ინდივიდუალური განსხვავებები სასწავლო გამოცდილების შემუშავებისას. სტუდენტები ფლობენ დამოუკიდებელ სწავლას, შეუძლიათ დასვან

კითხვები, ეძებონ პასუხები და აქტიურად განაგრძონ ცოდნის მოძიება, რაც ხელს უწყობს ავტონომიის განცდას და თვითმართვად სწავლას.

სწავლება-სწავლის პროცესში პრაქტიკული გამოყენება

ბიჰევიორიზმი და კონსტრუქტივიზმი სწავლების ორი კონტრასტული თეორიაა, თითოეულს აქვს საკუთარი პრინციპები და მეთოდები.

ბიჰევიორიზმი არის სწავლის თეორია, რომელიც ფოკუსირებულია დაკვირვებად ქცევებზე და სტიმულ-რეაქციის ურთიერთობებზე, რომლებიც აყალიბებენ მათ. პრაქტიკაში ბიჰევიორიზმი ხაზს უსვამს შემდეგ პრინციპებსა და მეთოდებს:

განმტკიცება (ბიჰევიორისტები თვლიან, რომ ქცევები შეიძლება გაძლიერდეს ან შესუსტდეს განმტკიცების გზით) .

სავარჯიშო და პრაქტიკა (მათთვის უპრიანია ივარჯიშონ უნარ-ჩვევებში, სანამ ისინი ავტომატური გახდება).

უკუკავშირი (გულისხმობს დაუყოვნებელი უკუკავშირის მიწოდებას, რათა მათ შეძლონ თავიანთი ქცევის შესაბამისად მორგება).

დავალება (სირთულის მიხედვით დავალებების დაყოფა.)

დავალებები	შედეგები
ინსტრუქციები, სავარჯიშოები, სიტყვის დამახსოვრება, ქცევის მოდიფიკაციის პროგრამები...	ბიჰევიორისტული მეთოდები შეიძლება ეფექტურია კონკრეტული უნარებისა და ქცევების სწავლებისთვის, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს დაუყოვნებლივ ცოდნის მიღებას და განმტკიცებას.

როგორც ვახსენეთ კონსტრუქტივიზმი არის სწავლის თეორია, რომელიც ხაზს ავლებს მოსწავლეთა აქტიურ როლზე სამყაროს საკუთარი გაგების ჩამოყალიბებაში, რომელიც მოიცავს შემდეგ პრინციპებსა და მეთოდებს:

პრაქტიკული სწავლება (მოიცავს პრაქტიკულ აქტივობებს, ექსპერიმენტებს და რეალურ სამყაროში არსებული პრობლემების გადაჭრას).

მხარდაჭერა (პედაგოგები/ლექტორები მხარს უჭერენ სტუდენტებს, როდესაც ისინი ცდილობენ ახალი ცოდნის

გაგებას. ეს მხარდაჭერა თანდათან მცირდება, როდესაც სტუდენტი თანდათან კომპეტენტური ხდება).

რეფლექსია (გააკეთონ წინარე და არსებული ცოდნის ანალიზი).

თანამშრომლობა - (ამ დროს ხშირია დისკუსიები, თანატოლთა სწავლება, შეფასება და ჯგუფური დავალებები).

დავალება	შედეგი
<p>გამოკითხვაზე დაფუძნებული პრობლემაზე სწავლება, დაფუძნებული სწავლება, პროექტზე დაფუძნებული სწავლება, თანამშრომლობითი აქტივობები.</p>	<p>ხელს უწყობენ სტუდენტების ჩართულობას და ცოდნის სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენების უნარს. კონსტრუქტივისტული მეთოდები ხელს უწყობს კრიტიკულ აზროვნებას, პრობლემის გადაჭრის უნარს და ცნებების სიღრმისეულ გაგებას.</p>

და ბოლოს, აღნიშნული მიდგომების გაერთიანება ხშირად კარგად მუშაობს, რათა დააკმაყოფილოს სტუდენტების მრავალფეროვანი საჭიროებები. ლექტორები ხშირად ადაპტირებენ სწავლების მეთოდებს მათი სასწავლო კურსის მიზნების შესაბამისად.

თავი 4. მოზარდის ასაკობრივი მახასიათებლები

მნიშვნელოვანია გვახსოვდეს, რომ ინდივიდუალური გამოცდილება და განვითარება შეიძლება მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდეს.

ჯერ კიდევ ასაკობრივი პერიოდიზაცია, ანტიკურ ხანაში წარმოადგინა მოაზროვნე არისტოტელემ:

- დაბადებიდან 7 წლამდე.
- 7 წლიდან სქესობრივი მომწიფების დაწყებამდე;
- 14 წლიდან 21 წლამდე.

ფსიქოლოგი ერიკ ჰომბურგერ ერიქსონმა (1902-1994) ადამიანის განვითარების 8 სტადია შემოგვთავაზა, ხოლო აქედან ხუთი ბავშვს მიუძღვნა, სამი კი მოზრდილობას. ბავშვობის ასაკს გადამწყვეტი მნიშვნელობა მიანიჭა. ერიკ ერიქსონის აზრით, მოზარდობის ასაკში ადამიანი სხვადასხვა სოციალურ როლს მოსინჯავს: დის, ძმის, მოსწავლის, მეგობრის და ა.შ. ამ ასაკში ბავშვი ხშირად ფიქრობს საკუთარ თავზე: ვინ არის, რა შეუძლია, როგორია მისი შეხედულებები, პოზიცია, როგორ უნდა ერთვებოდნენ მისი აღზრდის პროცესში მშობლები, ახლობლები. როგორია მისი ირგვლივ გარემო, სოციალური პირობები. ამ პერიოდში, თუ არ მოხდა მე-ს ჩამოყალიბება, იწყება იდენტურობის დიფიუზია და ხშირად უჩნდება საკუთარ

თავთან თუ სხვებთან კონფლიქტი.³

გარდამავალი ასაკი, პიროვნების ფორმირების საპასუხისმგებლო პერიოდია, მოზარდს უჩნდება საკუთარი შინაგანი სამყაროსადმი დიდი ინტერესი და საკუთარი გრძნობების გაგების სურვილი. ამ პერიოდში მოზარდი ნახევრად ბავშვია და ნახევრად მოზრდილი. შესაბამის პერიოდში ბავშვები მნიშვნელოვნად ვითარდებიან ფიზიკურად, გონებრივად, სოციალურად და ზნეობრივად. გარდამავალ ასაკში მოზარდის სასწავლო საქმიანობა

---

³ ბერკი ლ. ბავშვის განვითარება.გამომცემლობა ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. თბ;2010.

არსებითად იცვლება, ფართოვდება სწავლის ცნება. უმცროს კლასელებთან შედარებით მოზარდებს უვითარდებათ სწავლისადმი შეგნებული დამოკიდებულება. შესაბამისად ამ ასაკში მოზარდის ინტერესები და შესაძლებლობები შეიძლება განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან, რაც განპირობებულია სხვადასხვა გარემოებებით, თუნდაც აღზრდის სტილით, ოჯახური მდგომარეობით, სოციო-ეკონომიკური პირობებით და სხვა.⁴

ქართველი მეცნიერის, პედაგოგიკის და ისტორიკოსის გიორგი თავზიშვილის ცნობით ბავშვის განვითარების ასაკობრივი პერიოდიზაცია საქართველოში, პირველად სულხან-საბა ორბელიანს მოუცია. სამწუხაროდ, არ არის ცნობილი, თუ რის საფუძველზე ახდენდა აღნიშნულის პერიოდიზაციას, თუმცა გიორგი თავზიშვილის აზრით, სულხან-საბა ორბელიანი, ბავშვის განვითარების პერიოდებს უკავშირებს სწავლა-განათლების, იმ საფეხურებს, რომლებიც მისი დროის საქართველოში იყო ცნობილი. მაგალითად ხუთ წლამდე-სწავლების წინა პერიოდი. ხუთი წლიდან ათ წლამდე - დაბალი განათლება. ათიდან თხუთმეტ წლამდე - საშუალო განათლება და თხუთმეტიდან ოც წლამდე მაღალი განათლება.⁵

---

⁴ გოგიჩაიშვილი თ. განვითარების ფსიქოლოგია(სასკოლო ასაკი) თბ; 2005. 59-69 გვ.

⁵ ჭკუასელი ქ, ჭკუასელი ი. პედაგოგიკის ზოგადი საფუძვლები.თბ;2012. 96 გვ.

ქართველი ფსიქოლოგი, დიმიტრი უზნაძის თეორიის თანახმად, გარკვეული ცვლილებები ხდება საშუალო სკოლის დასაწყის წლებში, რომელიც მოიცავს 11-დან 13 წლის მიმდინარეობას, მოზარდი ამ ასაკში არ დაუფლებია სისრულით ცნობიერებას, ის ეუფლება ცნებების ლოგიკურ ურთიერთობას.⁶

საქართველოს ბავშვთა უფლებათა კოდექსში, „მოზარდი“, როგორც ტერმინი წარმოადგენს, 10-დან 18 წლის ახალგაზრდას.⁷ წესისამებრ, სასწავლო-სააღმზრდელო პროცესი, განვითარების უზენაისი კანონის საფუძველზე უნდა მიმდინარეობდეს. ერთ-ერთი ფუნდამენტური საკითხი, რომელიც პედაგოგიკის კვლევით არეალს მიეკუთვნება არის განვითარების, მიღწევების და მისი განმსაზღვრელი ფაქტორები, რადგან ამის გარეშე შეუძლებელია ზოგადი განათლების და საგანმანათლებლო სისტემის განხილვა.

მოზარდის ფსიქიკის განვითარების თანამედროვე თეორიები მიუთითებენ შემდეგს: რომ ადამიანის განვითარება არის ერთად მოქმედი მრავალი ძალის შედეგი, ის არის ბიოლოგიური და კულტურული საწყისების ურთიერთქმედების სინთეზი, რომელიც გრძელდება მთელი სიცოცხლის მანძილზე. ადამიანის და კერძოდ, მოზარდის

---

⁶ უზნაძე დ. ზოგადი ფსიქოლოგია. საქართველოს მაცნე. თბ; 2006. 236-238გვ.

⁷ საქართველოს კანონი, ბავშვის უფლებათა კოდექსი, 2019

ფსიქიკის განვითარებაზე, მოქმედებს ბიოლოგიური, ანთროპოლოგიური, ფსიქოლოგიური და სოციალური ფაქტორები.

განვითარების პროცესში მოზარდები იხვეწებიან, იგებენ მშობლებთან, თანატოლებთან ურთიერთობის ფორმებს და სწავლობენ საზოგადოებასთან ერთად ცხოვრებას.

დიმიტრი უზნაძე ასაკობრივ გარემოს განსაკუთრებულ ყურადღებას ანიჭებს, მასწავლებლის მიერ მოსწავლეთა ასაკობრივი განვითარების შესაბამის, მოწესრიგებულ ფსიქოლოგიურ, სოციალურ და ფიზიკურ ფაქტორებს, რომელიც უზრუნველყოფს მოზარდების შესაძლებლობების განვითარებას, ხოლო განვითარებული შესაძლებლობები, სისტემატიურად მოითხოვს სასწავლო გარემოს მოდიფიცირებას. ბავშვში იკვეთება საითკენ არის მისი ფსიქო-ფიზიკური შესაძლებლობები, ეს არის განსაკუთრებულად სპეციფიკური ასაკი, როცა მშობელს, პედაგოგს და გარე სამყაროს დიდი როლი აკისრია, მოზარდის შესაძლებლობების ჩამოყალიბებაში.⁸

მე-20 საუკუნის ოციან წლებში, დიმიტრი უზნაძემ, წარმოადგინა კონციდენციის თეორია, განვითარების პროცესის განმსაზღვრელი ფაქტორების მემკვიდრეობითობისა და

---

⁸ ბოკუჩავა ნ. დიმიტრი უზნაძის ზოგადპედაგოგიური კონცეფცია. თბ; 2017

გარემოს ურთიერთობის პრობლემის გადაწყვეტა. შესაბამისად, საგანმანათლებლო სივრცემ ღირსეული ადგილი უნდა დაუმკვიდროს კონციდენციის თეორიას, როგორც ადამიანის ფიზიკური და სულიერი ფორმირების პროცესში განვითარების აბსტრაქტული სიზუსტით წარმომჩენს.

ხოლო, ზრდასრულ ასაკში ფიზიკური ზრდა და განვითარება დიდწილად დასტაბილურებულია. მოზრდილებმა მიაღწიეს სრულ სიმაღლეს და მათი სხეული სრულად მომწიფებულია, ისინი კრიტიკულად ფიქრობენ და გადაწყვეტილებებს იღებენ გრძელვადიან შედეგებზე დაყრდნობით. ემოციური სტაბილურობა ხშირად მატულობს ასაკთან ერთად და მოზარდები, როგორც წესი, უკეთ აკონტროლებენ თავიანთ ემოციებს. მათ შეუძლიათ უფრო ეფექტურად გაუმკლავდნენ სტრესს და კონფლიქტებს. ზრდასრულმა შეიძლება გაიაროს უმაღლესი განათლება უნივერსიტეტებში ან კოლეჯებში, მაგრამ მათი მიდგომა სწავლისადმი ხშირად უფრო თვითმართულია.

ასაკობრივი მახასიათებლები შეიძლება მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდეს ინდივიდებს შორის, თუმცა მეტად საყურადღებოა რომელი კატეგორიის, ასაკის, თავისებურებების და მახასიათებლების მქონე ადამიანთან გვიწევს თანამშრომლობა და მათი გათვალისწინება სასწავლო პროცესში.

მნიშვნელოვანია გვახსოვდეს, რომ ინდივიდუალური გამოცდილება და განვითარება შეიძლება მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდეს. ყველა მოზარდი ან ზრდასრული არ შეესაბამება ამ ზოგად მახასიათებლებს.

თუმცა სწავლების პროცესში პედაგოგმა უნდა დასვას კითხვა, -დავალეები, რომელსაც მოსწავლეებს აძლევთ ძირითადად, რა ტიპის აზროვნებას მოითხოვს:

- ფაქტებისა და ტერმინების დამახსოვრებას?
- სიტუაციის, ამოცანის, პრობლემის გაანალიზებას?
- ძირითადი იდეების გაგებას?
- შეფასებების გაკეთებას, ან მოსაზრებების გამოთქმას?
- ინფორმაციის გამოყენებას პრობლემის გადასაჭრელად?
- ახალის შექმნას ან ფორმირებას?

1956 წელს ბენჯამინ ბლუმი სათავეში ჩაუდგა ფსიქოლოგებს, რომლებმაც დაამუშავეს ტაქსონომია, ანუ კლასიფიკაციის სისტემა განათლების მიზნებისათვის. კოლეჯში მუშაობისას ბლუმმა აღმოაჩინა, რომ ტესტების საკითხების 95 % მოსწავლეებისაგან მოითხოვდა დაბალი დონის ინტელექტუალურ აქტივობას, უფრო კონკრეტულად კი, ინფორმაციის აღდგენას. ტაქსონომია კოგნიტური მიზნების იერარქიას წარმოადგენს; ყოველი მომდევნო დონე უფრო რთულდება და მოიცავს ერთ ან რამდენიმე წინა

დონეს. სწავლისა და სწავლების მიზანი არის არა მხოლოდ ცოდნის დაგროვება, არამედ, ასევე, მოსწავლის სააზროვნო უნარების განვითარების ხელშეწყობა. ბლუმის თეორიის მიხედვით, ინფორმაციის ცოდნა, გაგება სწავლისთვის აუცილებელი, მაგრამ არასაკმარისი პირობაა. იმისთვის რომ მიღებული ინფორმაცია განზოგადდეს და მოსწავლემ შემდგომში მისი გამოყენება შეძლოს, აუცილებელია მისი გაგება და ანალიზი, ხოლო ახალი პროდუქტის შესაქმნელად, ახალი ცოდნის მისაღებად კი საჭიროა სინთეზისა და შეფასების გონებრივი ოპერაციების წარმოება.

ბლუმის მიხედვით, აზროვნების ან შემეცნების უნარი ექვს დონედ შეიძლება დაიყოს. ეს დონეებია: ცოდნა, გაგება, გამოყენება, ანალიზი, სინთეზი და შეფასება. ცოდნა, გაგება და გამოყენება ქვედა სააზროვნო დონეში მოიაზრება, მას რეპროდუქციულ დონეებსაც უწოდებენ; ხოლო ანალიზი, სინთეზი და შეფასება – ზედა დონეებია და ავითარებს მაღალ სააზროვნო უნარებს.

ბლუმის მიხედვით განათლების მიზანია არა მხოლოდ ცოდნის დაგროვება, არამედ მაღალი დონის აზროვნების ფორმების ჩამოყალიბება.

ცოდნა ნიშნავს რაიმეს შესახებ ინფორმაციის ქონას და რაიმე საქმის ან მოქმედების შესასრულებლად საჭირო ხერხების ფლობას. მასში იგულისხმება:

- ფაქტების, წესების, პრინციპების, თეორიების, თარიღების, პროცესების, ობიექტების, სტილის, მოვლენების ცნობა და დასახელება;

- კონკრეტული მონაცემების, ტერმინოლოგიის, პროცედურების ცოდნა;

- ინფორმაციის მოძიების პროცედურების ცოდნა; გაგება, მასში იგულისხმება ნასწავლი მასალის მნიშვნელობის წვდომა.

- ფაქტების, წესების, პრინციპების, თეორიების, პროცესების, ობიექტების;

- სტილის, მოვლენების საკუთარი სიტყვებით აღწერა;

- ტექსტის ძირითადი აზრის საკუთარი სიტყვებით ახსნა მშობლიურ ენაზე;

- ტექსტის შინაარსის გაგებაზე მიმართულ კითხვაზე პასუხის გაცემა;

- სმენითი, წერილობითი და გრაფიკული ინფორმაციის ერთი ფორმიდან მეორეში გადატანა.

გამოყენება, მასში იგულისხმება ადრე ათვისებული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენება.

- ცოდნის სხვადასხვა სიტუაციაში (კონტექსტში) მოხმარება;

- მოდელის მიხედვით (ნასწავლი წესის მიხედვით) დავალების, სამუშაოს შესრულება;

- პროცედურის განხორციელება;

- კანონზომიერების მოქმედების ფარგლების განსაზღვრა. ანალიზი არის სააზროვნო უნარ-ჩვევა, რომლის დროსაც ხდება მთლიანი საგნის ცალკე ნაწილების, მხარეების და თვისებების გამოყოფა ადამიანის წარმოდგენაში.

- მასალის შემადგენელ ნაწილებად დაყოფა: ნაწილების შედარება-შეპირისპირება, ნაწილებს შორის კავშირის ან სტრუქტურის დანახვა;

- მოვლენის მიზეზის ახსნა;

- პროცესის კანონზომიერების გამოვლენა;

- მიზეზებსა და შედეგებს შორის კავშირების დადგენა.

სინთეზი არის სააზროვნო უნარ-ჩვევა, რომელიც ანალიზის საწინააღმდეგო პროცესს წარმოადგენს. სინთეზი გულისხმობს ცალკე მოცემული ელემენტების გონებაში გაერთიანებას ახალი

სტრუქტურული მთლიანობის სახით. მასში იგულისხმება:

- ნაწილების შეერთება ახალი სტრუქტურის (მაგ. ტექსტის) შესაქმნელად ჰიპოთეზის წამოყენება;

- კვლევის ან რეფერატის დაგეგმვა;

- შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა;

- პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიული გზების წამოყენება;

- პრობლემის გადაჭრისათვის საჭირო მოქმედებების დაგეგმვა;

- ახალი პროდუქტის გამოგონება.

შეფასება არის აზროვნების ზედა დონის უნარ-ჩვევა და ზოგადად გულისხმობს, არჩეული კრიტერიუმების გარკვეული კატეგორიისადმი მიკუთვნებას, სტანდარტებზე და პირობებზე დაყრდნობით რაიმეზე მსჯელობას ან დასკვნების გამოტანას.

- პოზიციისა და მისი კონტრარგუმენტების განხილვის საფუძველზე დასკვნის გამოტანა;

- საკუთარი პოზიციის არგუმენტირებული დასაბუთება;

- გარკვეულ კრიტერიუმებზე ან სტანდარტებზე დაყრდნობით დასკვნების გაკეთება;

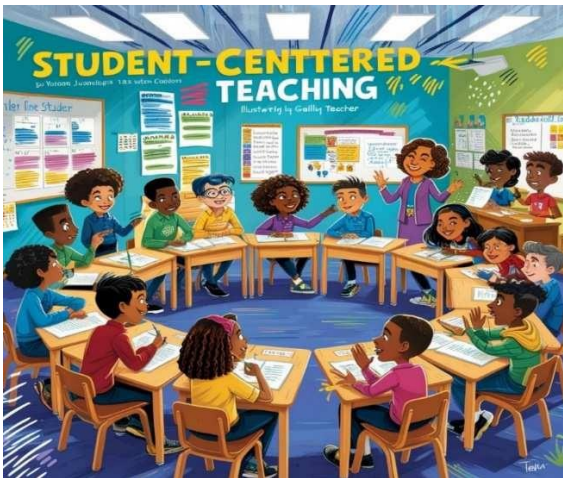
- პოზიციისა და მისი კონტრარგუმენტების განხილვის საფუძველზე დასკვნის გამოტანა;
- პრობლემის გადაჭრის რამდენიმე გზიდან ერთ-ერთის არჩევის მართებულობის დასაბუთება;
- მოდელის მოქმედების შეფასება.

მოსწავლეებში შეფასების სააზროვნო უნარების განვითარება ხელს უწყობს მათში კრიტიკული აზროვნების ჩამოყალიბებას. კრიტიკული აზროვნება ეს არის მრავალმხრივი მიზნებით განპირობებული აზროვნება, რომლის დახმარებითაც ხდება არსებული ფაქტების, მსჯელობათა და წარმოდგენების ხელახალი გააზრება, დასაბუთებული და ყოველმხრივ აწონ-დაწონილი დასკვნის გამოტანის მიზნით.

თავი 5. სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება

ლექცია სწავლების უძველესი კლასიკური მეთოდია და ეს მეთოდი დღემდე ყველაზე ფართოდ გამოიყენება უნივერსიტეტებში. ხოლო, ინტერაქციული ლექცია მოიცავს ორმხრივ ურთიერთქმედებას წამყვანსა და მონაწილეებს შორის. ლექცია არ ნიშნავს იმას, რომ აუდიტორიას აქვს ყველაფერზე საუბრის ან ქაოსის უფლება, თუმცა ის გულისხმობს აქტიურ ჩართულობას, ისე რომ მონაწილეები არ იყვნენ პასიურ მდგომარეობაში. ინტერაქციული ლექცია გულისხმობს განსხვავებული გზების ძიებას და როლების შეცვლას.

ლექციის შემუშავება მოიცავს ფრთხილად დაგეგმვას, შესრულებას, აუდიტორიის ჩართულობის უზრუნველყოფას და სწავლება-სწავლის მეთოდების ეფექტურად გამოყენებას.

აქტიური ლექციების ჩასატარებლად შეიძლება მივმართოთ შემდეგ ნაბიჯებს:

- სასწავლო მიზნის განსაზღვრა - კონკრეტულად რა გსურთ, რომ თქვენმა აუდიტორიამ ისწავლოს თქვენი ლექციიდან? რა არის ძირითადი ცნებები და უნარები, რომელთა გაგება გსურთ?
- დაყავით თქვენი ლექციის გეგმა პატარა სექციებად - რომლებიც შეგიძლიათ წარმოიდგინოთ ლოგიკური თანმიმდევრობით, განვიხილოთ ვიზუალური საშუალებების გამოყენება, როგორცაა სლაიდები, ვიდეოები, ჩანახატები და ა.შ.
- ჩართეთ ინტერაქციული აქტივობები - შეიძლება მოიცავდეს კითხვების დასმას, ჯგუფურ დისკუსიებს, შემთხვევით შესწავლას ან პრაქტიკულ აქტივობებს, დემონსტრირებას. გამოიყენეთ ტექნოლოგია, რათა კიდევ უფრო გაიზარდოს ჩართულობა.
  - o განსაზღვრეთ მიზანი, სამიზნე აუდიტორია, შეისწავლეთ და შეაგროვეთ ახალი ინფორმაცია თემაზე, შეუქმნეთ ლექციის მონახაზი, შექმენით მიმზიდველი ვიზუალური ვიზუალი და მასალა.

ლექციის ჩატარების ნაბიჯები

როდესაც საქმე ეხება ლექციის ჩატარებას, სასურველია სხვადასხვა მეთოდის გამოყენება. არსებობს სხვადასხვა სტრატეგია, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ, რათა თქვენი ლექცია უფრო მიმზიდველი და ინტერაქციული გახადოთ თქვენი აუდიტორიისთვის.

შეძლება ჩავრთოთ: დისკუსიები, კითხვა პასუხი, მცირე ჯგუფების აქტივობები. სასურველია შესაბამისი ტონისა და სხეულის ენის გამოყენება.

დავუსვით ღია კითხვები: იმის ნაცვლად, რომ უბრალოდ მიაწოდოთ ინფორმაცია თქვენს აუდიტორიას, შეეცადეთ ჩართოთ ისინი საუბარში ღია კითხვების დასმით, რომლებიც ხელს უწყობს დისკუსიას და დებატებს. მაგალითად, თქვენ შეიძლება იკითხოთ: „რა არის გავრცელებული მცდარი წარმოდგენები ადამიანებს ამ თემაზე?“ ან „როგორ ფიქრობთ, ეს ინფორმაცია შეიძლება გამოყენებულ იქნას რეალურ სამყაროში?“.

მულტიმედიური ელემენტების ჩართვა: თქვენი აუდიტორიის ჩართულობის შესანარჩუნებლად, შეეცადეთ ჩართოთ მულტიმედიური ელემენტები, როგორცაა ვიდეო, სურათები ან აუდიო კლიპები, რომლებიც დაგეხმარებათ თქვენი აზრების

ილუსტრირებაში. მაგალითად, თუ თქვენ განიხილავთ ისტორიულ მოვლენას, შეგიძლიათ აჩვენოთ ვიდეო კლიპი ან ჩანაწერი, რათა დაეხმაროთ თქვენს აუდიტორიას უკეთ გაიგოს მოვლენის კონტექსტი და მნიშვნელობა.

გამოიყენეთ მცირე ჯგუფის აქტივობები: დაყავით თქვენი აუდიტორია მცირე ჯგუფებად და მიეცით მათ ლექციის თემასთან დაკავშირებული დავალება. ეს შეიძლება იყოს შესანიშნავი გზა თანამშრომლობისა და აქტიური მონაწილეობის წახალისებისთვის. მაგალითად, თქვენ შეგიძლიათ სთხოვოთ თითოეულ ჯგუფს შეადგინონ თქვენი ლექციის თემასთან დაკავშირებული პრობლემის გადაჭრის სია.

წახალისეთ, ჩანაწერების აღება: წახალისეთ თქვენი აუდიტორია, მიიღოს შენიშვნები თქვენი ლექციის დროს, მასალების მიწოდებით ან ეკრანზე საკვანძო პუნქტების ჩვენებით. ეს დაგეხმარებათ თქვენს აუდიტორიას უკეთ შეინარჩუნოს ინფორმაცია, რომელსაც თქვენ აწვდით და ასევე მიეცით მათ რაიმე მოგვიანებით მიმართონ.

გამოიყენეთ იუმორი: იუმორი შეიძლება იყოს შესანიშნავი გზა განწყობის გასაუმჯობესებლად და თქვენი აუდიტორიის დასამშვიდებლად. უბრალოდ დარწმუნდით, რომ თქვენი

ხუმრობები შესაბამისი და შესაბამისია იმ თემისთვის, რომელსაც განიხილავთ.

ლექციის შეფასება

განსაზღვრეთ თქვენი მიზნები: სანამ შეაფასებთ თქვენს ლექციას, თქვენ უნდა განსაზღვროთ რისი მიღწევა გინდოდათ. თქვენი სტუდენტებისთვის გარკვეული რაოდენობის ცოდნის გაცემა, თუ გასურთ, შთააგონოთ ისინი უფრო კრიტიკულად იფიქრონ. თქვენი მიზნების განსაზღვრით, თქვენ გეჭნებათ უფრო მკაფიო გაგება, თუ როგორ უნდა შეაფასოთ თქვენი ლექცია.

შეაგროვეთ გამოხმაურება: გამოხმაურება თქვენი ლექციის შეფასების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ასპექტია. სთხოვეთ თქვენს სტუდენტებს გამოხმაურება, რა მოეწონათ და რა არ მოეწონათ თქვენს ლექციაში. ამის გაკეთება შეგიძლიათ გამოკითხვის საშუალებით, ან თქვენი ლექციის ბოლოს გამოხმაურების მოთხოვნით.

გადახედეთ თქვენს ლექციას: გამოხმაურების შეგროვების შემდეგ, გადახედეთ თქვენს ლექციას, რომ ნახოთ რა წარიმართა კარგად და რა შეიძლება გაუმჯობესდეს. შეხედეთ თქვენს მიწოდებას, შინაარსს და ვიზუალურ საშუალებებს, რათა დაადგინოთ რა მუშაობდა და რა არა.

გამოხმაურების ანალიზი: გაანალიზეთ თქვენი სტუდენტებისგან მიღებული უკუკავშირი. მოძებნეთ შაბლონები ან საერთო თემები გამოხმაურებაში, რათა დაადგინოთ ის სფეროები, რომლებიც საჭიროებს გაუმჯობესებას. მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ ნეგატიურ გამოხმაურებაზე ფოკუსირება, არამედ დადებითი გამოხმაურების აღიარებაც.

ცვლილებების შეტანა: თქვენი გამოხმაურების ანალიზისა და თქვენი ლექციის მიმოხილვის საფუძველზე, შეიტანეთ ცვლილებები თქვენს ლექციაში. შეიტანეთ ახალი იდეები და სტრატეგიები თქვენი მიწოდების გასაუმჯობესებლად და თქვენი სტუდენტების უკეთ ჩართულობისთვის.

კვლავ შეაფასეთ: თქვენს ლექციაში ცვლილებების შეტანის შემდეგ, კვლავ შეაფასეთ იგი. შეაგროვეთ გამოხმაურება და გადახედეთ თქვენს ლექციას, რათა ნახოთ, მოახდინა თუ არა ცვლილებებმა დადებითი გავლენა. თუ არა, განაგრძეთ კორექტირება, სანამ არ მიაღწევთ სასურველ შედეგებს.

შეჯამება: გახსოვდეთ, რომ თქვენი ლექციის შეფასება მუდმივი პროცესია. განაგრძეთ გამოხმაურების შეგროვება და ცვლილებების შეტანა თქვენი სწავლებისა და თქვენი

სტუდენტებისთვის სწავლის გამოცდილების გასაუმჯობესებლად.

სწორად დაგეგმილი ლექცია განაპირობებს სტუდენტზე ორიენტირებულობას. სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება დაკავშირებულია საბერძნეთის ისტორიის კლასიკურ პერიოდთან, სტუდენტზე ორიენტირებული განათლების თანამედროვე საწყისები სათავეს იღებს მე-18 საუკუნეში რომანტიკული მოძრაობიდან. ეს იყო ფრანგი ფილოსოფოსი ჟან-ჟაკ რუსო (1712-1778), რომელმაც წამოაყენა იდეა, რომ განათლება უნდა ადაპტირებული იყოს სტუდენტის საჭიროებებთან, მათ ასაკთან და კოგნიტური განვითარების დონესთან. ამას გარდა, მას მიაჩნდა, რომ მოსწავლეები აქტიურად უნდა იყვნენ ჩართულნი სასწავლო პროცესში.

თუმცა მნიშვნელოვანი ძვრები ბოლო პერიოდში, 2005 წელს უკავშირდება, ვინაიდან 2005 წელს, ბერგენის სამიტზე საქართველო ბოლონის პროცესს შეუერთდა. დაიწყო განათლების, მათ შორის უმაღლესი განათლების რეფორმირება. დასახულ ამოცანებს შორის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი იყო ის, რომ საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემა სტუდენტზე ორიენტირებული გამხდარიყო. ამგვარი სისტემის არსებობა, უპირველეს ყოვლისა გულისხმობს სტუდენტური თანამონაწილეობის შესაძლებლობების გაზრდას როგორც

სასწავლო, ისე ადმინისტრირების სფეროში. ეს საქართველოს კანონმდებლობაში და შესაბამის დოკუმენტებშიც აისახა. საქართველოს კანონის „უმაღლესი განათლების შესახებ“ მიხედვით, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება: „უზრუნველყოფს სტუდენტთა მონაწილეობას გადაწყვეტილების მიღებისა და მათი შესრულების კონტროლის პროცესში“. განათლების პოლიტიკის დაგეგმვისა და შეფასების მეოცე საუკუნის ბოლო ათწლეულებში სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების მიდგომის გამოყენება სხვადასხვა კომბინაციით არის შესაძლებელი.

პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება
როლური თამაშები
ჯგუფურ პროექტებზე მუშაობა
სტუდენტზე ორიენტირებული აქტიური სწავლება
შემთხვევების შესწავლის მეთოდის გამოყენება
საკლასო პრაქტიკული ხასიათის სამუშაოები
ჯგუფური პრეზენტაციები
რესურსებზე დაფუძნებული სწავლება

აღსანიშნია ტექნოლოგიურად მდიდარი ელექტრონული რესურსების არსებობა, რადგან უმნიშვნელოვანესი როლი ენიჭება სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების მიდგომისათვის საჭირო შესაბამისი ფიზიკური სივრცის შეთავაზების თვალსაზრისით. ელექტრონული პორტალები, რომელიც სტუდენტზე ორიენტირებულ სწავლებაში აქტიურად გამოიყენება, სტუდენტს თვითმენეჯმენტის, საკუთარი სასწავლო პროცესის თვითკონტროლის უნარებს უვითარებს და შესაბამის წყაროებთან, მასალებთან დამოუკიდებელი მუშაობის საშუალებას აძლევს.

მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლება გულისხმობს სწავლების ისეთი ტიპს, რომელშიც სტუდენტები გრძნობენ ცოდნის საჭიროებას, აქვთ არჩევანის გაკეთების უფლება და გარკვეულწილად აკონტროლებენ თავიანთ მიერ შესრულებულ ამოცანებს.

ჩვენ შეგვიძლია განვიხილოთ მასწავლებლის კომპეტენციების დონეები სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლებისთვის, რომლის ტრანსფერიც შეგვიძლია მოვახდინოთ უმაღლეს სასწავლებლებში.

მასწავლებლის კომპეტენციების დონეების სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლებისთვის არის: შემეცნებითი ცოდნის

საჭიროება, ინტრაპერსონალური ანალიზის საჭიროება, ინტერპერსონალური კავშირის საჭიროება, ინსტრუქციონალური კეთების საჭიროება.⁹

შემეცნებითი ცოდნის საჭიროება - მასწავლებელმა რა უნდა იცოდეს, რომ შექმნას მოსწავლეზე ორიენტირებული გარემო. ეს მოიცავს საგნის შინაარსის ცოდნას, მეტაკოგნიტური განვითარების ხელშეწყობას, კრიტიკული აზროვნების ხელშეწყობას.

ინტრაპერსონალური ანალიზის საჭიროება - ინდივიდუალურ მორგებას გულისხმობს.

ინტერპერსონალური კავშირის საჭიროება - სტუდენტებს რთავენ სხვადასხვა აქტივობაში, მათ შორის კურსის შემუშავებისა, თუ მოდიფიცირების საკითხებში.

ინსტრუქციონალური კეთების საჭიროება - სხვადასხვა მეთოდების, სიახლეების მორგება ინდივიდუალურ შესაძლებლობებთან.

წარმატებული განმანათლებლები, რომლებიც ეფექტურად და ეფექტიანად მუშაობენ იმისთვის, რომ შექმნან და შეინარჩუნონ სტუდენტზე ორიენტირებული კონტექსტი: იყენებენ შინაარსის სიღრმისეული გააზრებისა და სტუდენტთა ჩართულობის

---

⁹სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების სახელმძღვანელო, რუსოს უნივერსიტეტი, ბულგარეთი

მეთოდს თითოეული სტუდენტის. იცნობს იმ უნარებს, რომლებიც ჩართულია ეფექტურ კომუნიკაციაში და იყენებს მათ სწავლების სტრატეგიებში, რაც ხელს უწყობს სტუდენტთა ეფექტურ კომუნიკატორებად ჩამოყალიბებას. აცნობიერებს და იყენებს სტუდენტთა მეტაკოგნიტური, თვითკონტროლის და თვითდაჟინების უნარების გამოყენების ტექნიკებს.

სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება არის, როდესაც ცენტრში აყენებ სტუდენტს/მოსწავლეს, ყველა მიდგომა ორიენტირებულია სტუდენტის შესაძლებლობებზე და საჭიროებებზე.

სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების ძირითადი მახასიათებლები:

ინდივიდუალური მორგება სტუდენტის მოთხოვნებზე
მეტი ინსტრუქციები სასწავლო პროცესის დროს
სტუდენტების წახალისება, რათა აქტიურად ჩაერთოს დისკუსიებში, ჯგუფურ მუშაობაში, დებატებში...
თანამშრომლობის ხელშეწყობა, ერთად მუშაობენ პრობლემის გადასაჭრელად
არჩევანის თავისუფლება, მიეცეს საშუალება აირჩიოს თემა და მიზანი

განმავითარებელი	შეფასება	(თანატოლების, ურთიერთშეფასება)
სხვადასხვა რესურსებით ხელშეწყობა		
ლექტორი, როგორც ფასილიტატორი		

თავი 6. სტუდენტის მოტივაცია და ჩართულობის ხელშეწყობა

რა არის მოტივაცია? - ბევრი განმარტება არსებობს, მაგრამ „მოტივაცია“, როგორც ცნება ლათინური ენიდან მომდინარეობს, რაც მოძრაობას, მიზნისკენ მიმართულებას გულისხმობს.

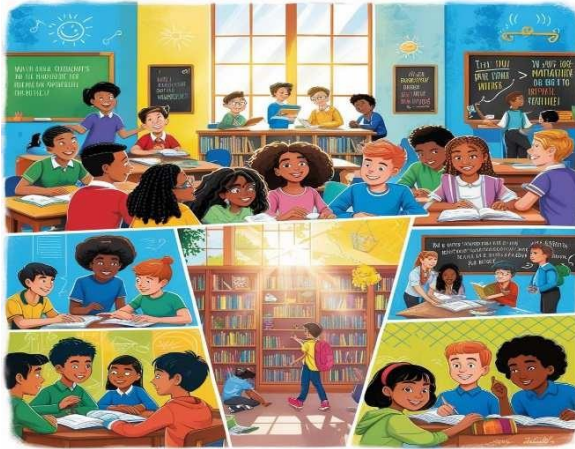
მოტივაცია უბიძგებს ადამიანს მოქმედებისკენ, დასახოს და მიაღწიოს მიზნები. ეს არის რთული ფსიქოლოგიური კონცეფცია, რომელიც გავლენას ახდენს ინდივიდუალური, სოციალური და გარემო ფაქტორების ერთობლიობით. სწავლების პროცესში სტუდენტების მოტივაცია გადამწყვეტია მათი აკადემიური წარმატებისა და პიროვნული განვითარებისთვის.

არსებობს შინაგანი და გარეგანი მოტივაცია. შინაგანი მოტივაცია ეს არის მოტივაცია, რომელიც ინდივიდის შიგნიდან მოდის. გულისხმობს რაღაცის კეთებას, რადგან სასიამოვნოა პიროვნებისთვის. შინაგანი მოტივაციის გასაძლიერებლად ლექტორს შეუძლია მიმართოს სხვადასხვა ხერხს:

- სხვადასხვა მეთოდების და აქტივობების გამოყენება;
- სტუდენტს მიეცეს საშუალება ჩაერთოს ლექციის შეფასების რუბრიკის შემუშავებაში;

- სტუდენტს მიეცეს თემის არჩევის თავისუფლება;
- ხშირად გამოყენებულ იქნას რეალური მაგალითები, ქეისები, რაც კავშირს აჩვენებს სამყაროსთან.

რაც შეეხება გარეგან მოტივაციას გარე ფაქტორებიდან მომდინარეობს, როგორცაა მაგალითად შექება, ჯილდო და ა.შ.

მიუხედავად იმისა, რომ გარეგანი მოტივაცია შეიძლება იყოს სასარგებლო, ის უნდა იქნას გამოყენებული გონივრულად და შერწყმული შინაგანი მოტივაციის სტრატეგიებთან. გარე მოტივაციის ეფექტიანად გამოსაყენებლად მასწავლებლებს შეუძლიათ: ჯილდოების გამოყენება, რომელსაც დაუკავშირებს ძალისხმევას და მიღწევებს, დაეხმარება სტუდენტებს დასახონ მიღწევადი მიზნები.

მოტივაცია აქტიურად გამოყენებული ტერმინია დღევანდელ

განათლებაში და სწავლების პროცესში. 21-ე საუკუნეში ბევრი კითხვითი ნიშანი ჩნდება სალექციო სივრცეში, ხშირად გვესმის ტერმინები „არ არის მოტივირებული“, „ვერ დავაინტერესეთ“, „ნიჭიერია, მაგრამ ზარმაცი“ და ა.შ.

მოტივაციაში ჩართულია ბიოლოგიური, სოციალური, კოგნიტური და ემოციური ძალები, რომლებიც ააქტიურებენ ქცევას. ცხოვრებაში ადამიანებს გვაქვს მიზანი, რომელის მიღწევას სჭირდება თავდაჯერებულობა, სირთულეების დამლევა, დაბრკოლების გადალახვა და სხვა. ზოგადად არსებობს მოტივაციის სამი ძირითადი კომპონენტი, როგორცაა მიზნის დასახელება, მოქმედება და ინტენსივობა. ხოლო მოტივაციაზე რამდენიმე ფაქტორი ახდენს გავლენას, თუ რამდენად დიდი სურვილია მიზნის მისაღწევად, მიზნის მიღწევის შემთხვევაში რას მოვიპოვებთ და რა პირადი მოლოდინები გვაქვს.

ფსიქოლოგები, რომლებიც მოტივაციას სწავლობენ აქცენტს აკეთებენ ხუთ ძირითად საკითხზე: 1) რატომაა რომ, კონკრეტული მოსწავლე/სტუდენტი ყურადღებით აკეთებს დავალებას, ხოლო მეორე ზარმაცობს. 2) რა პერიოდის შემდეგ ხდება მოტივაციის ამოქმედება, ანუ რატომ იწყებს ერთი მოსწავლე/სტუდენტი ადრე და მეორე გვიან დავალების შესრულებას. 3) სტუდენტი/მოსწავლე მექანიკურად ასრულებს

დავალებას, თუ ინსტიტურად, რა ინტენსივობით არის მოსწავლე ჩართული ქცევაში. 4) რა აიძულებს ინდივიდს არ დანებდეს თუნდაც სირთულეს. 5) ინდივიდი როგა ქცევას ახორციელებს რაზე ფიქრობს, სიამოვნებს სწავლა, თუ რაღაცის სანაცვლოდ აკეთებს.

ლექტორის, უპირველესი ვალდებულებაა ინტერაქციული ლექციების დაგეგმვა, სადაც მაღალი იქნება სტუდენტის ჩართულობა. სასწავლო პროცესში აქტიური მონაწილეობა ხელს უწყობს სტუდენტების უკეთ გაიგონ და შეინარჩუნონ ინფორმაცია. აქტიური სწავლის ტექნიკა, როგორცაა კითხვების დასმა, დისკუსიებში მონაწილეობა და პრობლემების გადაჭრა, ხელს უწყობს კრიტიკულ აზროვნებას და ღრმა გაგებას.

შესაბამისად ქვემოთ წარმოდგენილი ცხრილის გათვალისწინება აუმჯობესებს სოციალურ და ემოციურ განვითარებას.

სასწავლო მიზნის დასახვა	როდესაც, სტუდენტმა იცის რისი სწავლა სურს
ინსტრუქციების გამოყენება	როცა სტუდენტმა იცის გეგმა
მეთოდების გამოყენება	დისკუსიები, ჯგუფური აქტივობები, დებატები, პრობლემის გადაჭრა...
ტექნოლოგიების გამოყენება	ონლაინ გამოკითხვები, ვიზუალური ეფექტები, პლატფორმები
განმავითარებელი შეფასება	წამახალისებელი კითხვები, თანატოლების შეფასება...
იუმორი	იუმორს შეუძლია ატმოსფერო უფრო მოდუნებული და სასიამოვნო გახადოს

გამოხმაურება	სტუდენტებისგან გამოხმაურების შეგროვება იმის შესახებ, თუ რა მუშაობს და რა არა.
--------------	---

თავი 7. სწავლების მეთოდები

ცნება „მეთოდი“ სხვადასხვა ვითარებაში სხვადასხვაგვარ მნიშვნელობას ატარებს, თუმცა ნებისმიერ შემთხვევაში იგი ნიშნავს მიზნის მიღწევის გზებსა და სტრატეგიებს. საგანმანათლებლო პროცესში სწავლების მეთოდი მასწავლებლის მიზანმიმართული ქმედებაა, რომელიც უზრუნველყოფს მოსწავლეებში შესაბამისი კომპეტენციების განვითარებას.

სწავლება-სწავლის მეთოდები არის მოქნილი და ითვალისწინებს სტუდენტების ინდივიდუალურ საჭიროებებს. საჭიროების შემთხვევაში, გამოიყენება სტუდენტის ინტერესებისა და აკადემიური მომზადების დონის შესაბამისად შედგენილი ინდივიდუალური პროგრამა.

სწავლების მეთოდების შერჩევასას მასწავლებელმა წინასწარ უნდა განსაზღვროს გაკვეთილის მიზანი და ასევე მისი სავარაუდო შედეგები.

მასწავლებელი მეთოდის შერჩევასას უნდა დაფიქრდეს:

- ❖ რამდენად დაეხმარება მის მიერ შერჩეული მეთოდი შედეგის მიღწევაში;

- ❖ შესაძლებელია, თუ არა მისი განხორციელება არსებული რესურსების, დროის და მოსწავლეთა რაოდენობის ფარგლებში;
- ❖ თუ შეესაბამება მოსწავლეთა შესაძლებლობებს, ასაკსა და განვითარების დონეს არჩეული მეთოდი.

ასევე, მნიშვნელოვანია, მასწავლებელს შეეძლოს მეთოდისა და აქტივობის დიფერენცირება. მეთოდს დაესმის კითხვა: როგორ ვაკეთებ? როგორ, რომელი ხერხით ვახორციელებ სასურველ აქტივობას. მეთოდები საკმაოდ მრავალფეროვანია, აქ მასწავლებელს აქვს საშუალება სასურველ აქტივობებს შესაბამისი მეთოდები მიუსადაგოს.

საგანმანათლებლო ლიტერატურაში სწავლების მეთოდების სხვადასხვა კლასიფიკაციას შევხვდებით. ერთ-ერთი კლასიფიკაციით, ისინი ორ ჯგუფად იყოფა. მეთოდები რომლებიც ხელს უწყობს კონკრეტული მასალის ათვისებას და მეთოდები, რომლებიც ავითარებს ზოგად უნარებს. თუმცა ეს დაყოფა პირობითია, რადგან უმეტეს შემთხვევაში მოსწავლეები საგნობრივთან ერთად ზოგად კომპეტენციებსაც ივითარებენ.

სწავლების მეთოდები სწორი გამოყენება მოსწავლეს უვითარებს სხვადასხვა ისეთ საჭირო უნარებს/კომპეტენციებს რაც ადამიანს ახალ ეპოქაში ფუნქციონირებისათვის სჭირდება.

სწავლების ინოვაციური პედაგოგია ეხება სწავლებისა და სწავლის თანამედროვე და შემოქმედებით მიდგომებს, რომლებიც ცდება ტრადიციულ მეთოდებს. სწავლების ინოვაციური მეთოდები მიზნად ისახავს ახალი სწავლების სტრატეგიების გამოყენებას, რომლებიც უფრო მეტ ყურადღებას ამახვილებენ სტუდენტებზე. ინოვაციური საშუალებები

მოუწოდებს მოსწავლეებს, შეუერთდნენ და დაუკავშირდნენ მათ თანატოლებს, მასწავლებლებს საგაკვეთილო, თუ სალექციო პროცესის დროს.

ტრადიციული სწავლებისგან განსხვავებით, რომელიც ძირითადად ფოკუსირებულია იმაზე, თუ რამდენი ცოდნა შეგიძლიათ გადასცეთ თქვენს სტუდენტებს, სწავლების ინოვაციური გზები ღრმად იკვლევს იმას, რასაც სტუდენტები ნამდვილად ართმევენ იმას, რასაც ასწავლით ლექციების დროს. ჩვენ განვიხილავთ რამდენიმე მეთოდს, რომელიც მაქსიმალურად მორგებულია სტუდენტების ჩართულობაზე. აქ მოცემული მეთოდები წარმოდგენილია უცხოური წყაროებიდან და განათლების მეცნიერების დოქტორის სოფიკო ლობჯანიძის ელექტრონული წყაროებიდან, როგორც არის მაგალითად:

„მომავლის სახელოსნო“

აღნიშნული მიდგომის დაგეგმვა განაპირობა ამერიკელმა პუბლიცისტმა და მომავლის მკვლევარმა რობერტ იუნგმა სცადა 1960-იან წლებში. მიზანი იყო საზოგადოების მდგომარეობის გაუმჯობესება. დაეყრდნო ოსბორნის მიერ შექმნილი მეთოდის, გონებრივი იერიშის, ძირითად პრინციპს.

მომავლის სახელოსნო თანამშრომლობითი სწავლების

მეთოდია. მოსწავლეები, რომელთაც საერთო პრობლემის გადაჭრა სურთ, ქმნიან ჯგუფებს, აზუსტებენ პრობლემას და ერთობლივად იწყებენ მისი გადაჭრის გზების ძიებას.

პირველი ფაზა:

ამ ფაზაში მასწავლებელი კიდევ ერთხელ განუმარტავს ჯგუფს შეკრების მიზანს, გააცნობს/შეახსენებს მეთოდის მიმდინარეობას და „თამაშის წესებს“. შემდეგ ჯგუფის წევრები მოკლედ გამოთქვამენ თავიანთ სურვილებსა და მოლოდინებს. თუ საამისო დრო არის, დასაწყისში მოსწავლეებისთვის რაიმე მოკლე განტვირთვის სავარჯიშოს შეთავაზება შეიძლება.

კრიტიკული ფაზა:

სასურველია მასწავლებელმა გაამხნოს მოსწავლეები, დაამღევიროს დამაბულობა, შიში, რათა მათ თავისუფლად გამოხატონ საკუთარი აზრი, წარმოდგენა საკითხის/პრობლემის თაობაზე. მნიშვნელოვანია, ჯგუფის ყველა წევრმა გამოხატოს

თავისი გულისნადები და კრიტიკა განსახილველი საკითხის ირგვლივ ზუსტად და კონკრეტულად ჩამოაყალიბოს.

კრიტიკული საკითხების შეკრების შემდეგ, ისინი აერთიანებენ პრობლემას სფეროებად, რომლებიც ჩამოიწერება ფლიფჩარტზე. აქედან მოსწავლეები ირჩევენ მათთვის ყველაზე მნიშვნელოვან და აქტუალურ პრობლემას/პრობლემებს, რომლებიც ფანტაზიის ფაზაში დამუშავდება.

ფანტაზიის ფაზა:

ამ ფაზაში პირველი ნაბიჯი უნდა იყოს კრიტიკული პუნქტების პოზიტიურად ფორმულირება. მაგ., წინადადება „ჩვენს კლასში არსებული პრობლემების შესახებ მთელ კლასთან საუბარი შეუძლებელია - ამის ნაცვლად; „ვისურვებდი, კლასში არსებულ გაუგებრობებსა და კონფლიქტებზე ყველას ერთად გვესაუბრა და საერთო ძალით შეგვძლებოდა გადაწყვეტილების მიღება“.

მეორე ნაბიჯზე გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით მოსწავლეებმა პრობლემის მოგვარების მრავალფეროვანი, ფანტაზიით სავსე გზები უნდა დასახონ. ამ ფაზაში მათ ნაკლებად უნდა იფიქრონ იმაზე, რამდენად განხორციელებადი და რეალურია მათი იდეები. მოდერატორი შეკრებს ყველა იდეას – როგორც განხორციელებადს, ასევე უტოპიურსაც; მომდევნო ნაბიჯზე ჯგუფი მსჯელობს, რომელ მათგანს აქვს შემდგომი განვითარების შანსი და მათზე ამახვილებს ყურადღებას.

განხორციელების და რეალიზების ფაზა:

ამ ეტაპზე ხდება წინა ფაზაში შეჯერებული მონახაზების რეალობასთან შეწყობა, რეალობასთან თავსებადობის მისაღწევად იდეები უნდა დაკონკრეტდეს. ამისთვის კითხვებს უნდა გაეცეს პასუხი.

რა ღონისძიებებია გასატარებელი, ჩვენი იდეა რეალობად რომ იქცეს? სახელდობრ, რა ხარვეზი აქვს ამ პრობლემის გადაჭრის ჩვენეულ გზას? შესაძლებელია თუ არა ამ ხარვეზის აღმოფხვრა და როგორ? იქნებ არსებობს ამ პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიული და უფრო რეალური ხერხი? რამდენი დრო გვაქვს ცალკეული ნაბიჯებისთვის?

პრაქტიკული მაგალითი

- კრიტიკის ფაზა:

- ძირითადი პრობლემები:

- ა) ადრე ადგომა;

- ბ) კლასში ბიჭებისა და გოგონების დაძაბული ურთიერთდამოკიდებულება;

- გ) მოსწავლეთა სურვილებისა და

- შეხედულებების უგულებელყოფა

- მასწავლებელთა მხრივ;

დ) უკმაყოფილება კვირის გეგმით მუშაობით.

ფანტაზიის ფაზა:

- კარგი იქნებოდა ჯადოსნური საწოლი, რომელიც თვითონ მიგვიყვანდა სახლიდან სკოლაში და სკოლიდან სახლში – გზაში გამოვიძინებდით;
- გოგონებთან ერთად ხშირად გაგვეტარებინა შაბათ-კვირა;
- სკოლაში გადაწყვეტილებები მოსწავლეებს მიეღოთ და არა მასწავლებლებს – ჩვენ უფრო ვიცით, რა გვჭირდება და გვანტერესებს;
- სკოლა მასწავლებლის გარეშე.

განხორციელების ფაზა:

- ყველა ძირითადი პრობლემა გულახდილად განიხილონ ახალ დამრიგებელთან ერთად;
  - წინადადება მისცენ დირექციას, სკოლა კვირაში ორჯერ 8 სთ და 30 წთ-ის მაგივრად 9 საათსა და 00 წთ-ზე დაიწყოს;
  - ჩამოაყალიბონ სასკოლო კლუბი, სადაც ხშირად შეიკრიბება მთელი კლასი და საერთო ინტერესებზე ისაუბრებს;

- ხშირად მოაწყონ ექსკურსიები;
- მასწავლებლების წინაშე დასვან საკითხი, სასკოლო გადაწყვეტილებების მიღებაში ისინიც ჩართონ;
- კვირის გეგმა მასწავლებელმა მათთან ერთად შეადგინოს და სხვ.

„შემთხვევის ანალიზი“

შემთხვევის ანალიზი როლურ და სიმულაციურ თამაშებთან ერთად მიეკუთვნება სწავლების იმ ინტერაქტიურ მეთოდთა რიცხვს, რომლებიც მოსწავლეებს რეფლექსური და გადაწყვეტილების მიღებისკენ ორიენტირებული ქცევისთვის განაწყობს.

- მიზანია, განუვითაროს მოსწავლეებს ანალიტიკური, შემოქმედებითი, კრიტიკული აზროვნება და გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღების უნარი. ეს მეთოდი პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდთა რიცხვს მიეკუთვნება. ასეთი ტიპის სწავლების დროს მოსწავლეები რეალური ცხოვრებისეული პრობლემების კვლევის გზით იძენენ მნიშვნელოვან

გამოცდილებას, რომელიც მათ მთელი სიცოცხლე გამოადგება წარმატების მისაღწევად.

შემთხვევის ანალიზის არსი იმაში მდგომარეობს, რომ სტუდენტები/მოსწავლეები მსჯელობენ პრაქტიკიდან მოპოვებულ/ცხოვრებისეულ შემთხვევებზე და ჯგუფური დისკუსიით იძენენ უნარს, ეძებონ ალტერნატიული გადაწყვეტილებები, დაასაბუთონ მათი მართებულობა და საჭიროება და შეაჯერონ რეალობასთან.

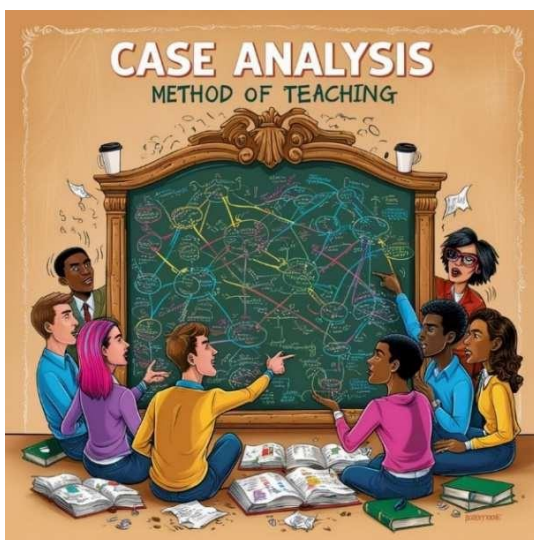
მოსწავლეები სწავლობენ ინფორმაციის შეკრებას, კითხვების დასმას, მასალის შეფასებას, ალტერნატივების ჩამოყალიბებას, გადაწყვეტილების მიღებას და სხვ.

პრაქტიკაში შემთხვევის ანალიზის სხვადასხვა ვარიანტი ჩამოყალიბდა, თუმცა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანი – შემთხვევები რეალური, ცხოვრებისეული გამოცდილებიდან არის აღებული.

მოსწავლე სასწავლო პროცესის აქტიური მონაწილეა, რომელსაც თავად უხდება წამოჭრილ პრობლემასთან გამკლავება – იგი არკვევს, რა უნდა იცოდეს პრობლემის უკეთ გასაგებად, დამოუკიდებლად ეძებს საჭირო ინფორმაციას და ა.შ. ამის შემდეგ იგი, აღჭურვილი ახალი ცოდნით, კვლავ უბრუნდება პრობლემას, ეძებს და პოულობს გადაჭრის საუკეთესო გზას.

მოსწავლე აფასებს საკუთარ და ჯგუფის სხვა წევრთა მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებს და მათ რეალურად მიღებულ გადაწყვეტილებას ადარებს. ყოველივე ეს მას ეფექტიან, დამოუკიდებელ სწავლაში ეხმარება. შემთხვევის ანალიზით სწავლა მოსწავლისთვის უფრო საინტერესო და სახალისოა, რაც ზრდის მის შინაგან მოტივაციას და შესასწავლი საგნისადმი ინტერესს.

ანალიზის რამდენიმე ინტერპრეტირებული ვარიანტია:

- Case-Study მეთოდი – მოცემულია დაწვრილებითი ინფორმაცია საკითხის/პრობლემის ირგვლივ და რეალურად გამოყენებული გადაჭრის გზა, თუმცა რა

პრობლემასთან გვაქვს საქმე, პირდაპირ არ ჩანს – ის შეფარვით არის ნაჩვენები სიტუაციაში.

- Case-Problem მეთოდი – პრობლემა უკვე მკაფიოდ არის წარმოჩენილი, ასე რომ, სტუდენტების/მოსწავლეების მთელი ძალისხმევა მიმართულია პრობლემის გადაჭრის სხვადასხვა ალტერნატივის შემუშავებისკენ, საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებისკენ.
- Case-Incident მეთოდი – მოსწავლეთა საქმიანობა უმთავრესად ინფორმაციის მოძიებისკენ არის მიმართული, რადგან წარმოდგენილი შემთხვევა არასრულია და არ შეიცავს პრობლემის ამოსაცნობად, საანალიზოდ და გადაჭრის გზების საძიებლად საჭირო ყველა ინფორმაციას. ამ ვარიანტზე მუშაობისას მოსწავლეები თავად უნდა მიხედნენ, რა აკლია მოცემულობას და დამატებითი ინფორმაცია მოიპოვონ.
- Stated-Problem მეთოდი- სიტუაციაშივეა მოცემული პრობლემის გადაჭრის გზები და მათი მართებულობის დასაბუთება. მოსწავლეებმა უნდა გაანალიზონ პრობლემის გადაჭრის თითოეული გზა, გამოყონ მათი ძლიერი და სუსტი მხარეები, კრიტიკულად შეაფასონ

არსებული ხედვები, ეძებონ, იპოვონ და დაასაბუთონ გადაჭრის საკუთარი გზა.

მუშაობის ფაზები:

ფაზები	აქტივობა	მიზანი
კონფრონტაცია შემთხვევასთან	შემთხვევის გაცნობა	მოსწავლეები ჩასწვდნენ აღწერილ სიტუაციას და მასში მიღებულ გადაწყვეტილებას
მუშაობა ინფორმაციაზე	სიტუაციის გაანალიზება და/ან დამატებითი ინფორმაციის მოძიება	მოსწავლეები აანალიზებენ და აფასებენ მოცემულ ინფორმაციას და მოიპოვებენ დამატებით ინფორმაციას პრობლემის უკეთ გადაჭრის მიზნით
დისკუსია ჯგუფის შიგნით	პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიული გზების შემუშავება,	მოსწავლეებს უვითარდებათ

	<p>თავის მოყრა და თითოეული მათგანის ძლიერ, სუსტ მხარეებსა და შედეგებზე მსჯელობა</p>	<p>დივერგენტული აზროვნება</p>
<p>შეთანხმება ჯგუფის შიგნით</p>	<p>ჯგუფებში მიღებული გადაწყვეტილების კლასისთვის გაცნობა, მიღებული გადაწყვეტილების მართებულობის დასაბუთება და ხელახალი დისკუსია მთელი კლასის მონაწილეობით</p>	<p>მოსწავლეებს უვითარდებათ კამათისა და შეფასების უნარი</p>
<p>დისპუტი მთელი კლასის მონაწილეობით</p>	<p>ჯგუფებში მიღებული გადაწყვეტილების კლასისთვის გაცნობა, მიღებული გადაწყვეტილების მართებულობის დასაბუთება და ხელახალი დისკუსია</p>	<p>მოსწავლეებს უვითარდებათ არგუმენტირებულად დასაბუთების უნარი</p>

	მთელი კლასის მონაწილეობით	
შედარება	ჯგუფების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების შედარება შემთხვევაში მოცემულ/რეალურად მიღებულ გადაწყვეტილებასთან და რეკომენდაციების შემუშავება	მოსწავლეებს უვითარდებათ რეფლექსიისა და ტრანსფერის უნარი

თანამშრომლობითი სწავლება

თანამშრომლობითი სწავლება წარმოადგენს სწავლების ყველაზე თანამედროვე ფორმას, რომელსაც მასწავლებლები სულ უფრო აქტიურად იყენებენ სასწავლო პროცესში. იგი მიმართულია პარტნიორული და ჯგუფური მუშაობისკენ, პრობლემის ერთობლივად გადასაჭრელად და საერთო მიზნის მისაღწევად.

თანამშრომლობითი სწავლების დროს, დამოუკიდებელი და კონკურენტული სწავლებისგან განსხვავებით, მოსწავლეებს

უვითარდებათ ორმაგი – როგორც ინდივიდუალური, ისე ჯგუფური – პასუხისმგებლობა. ამ დროს თითოეული მათგანი პასუხს აგებს არა მხოლოდ საკუთარ თავსა და კეთილდღეობაზე, არამედ ჯგუფსა და მის წარმატებაზეც.

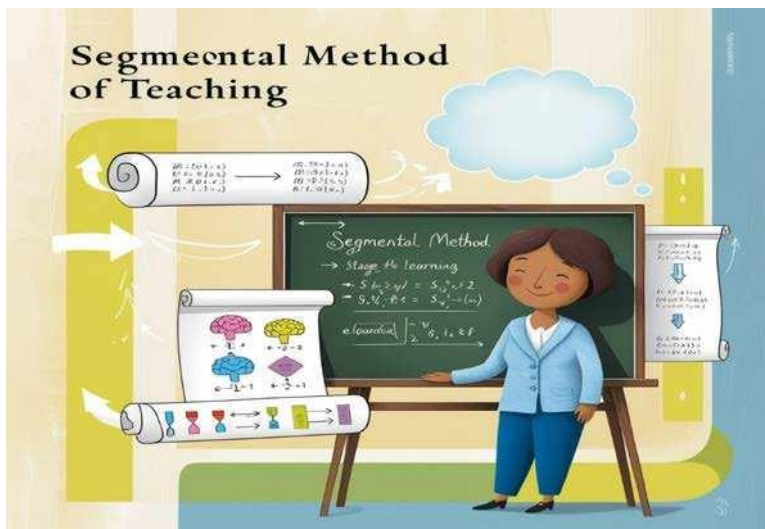
თანამშრომლობითი სწავლებისას გამოყოფენ პასუხისმგებლობის ორ დონეს: პირველია ჯგუფური პასუხისმგებლობა, რათა ჯგუფმა მიაღწიოს მიზანს, ხოლო მეორე – ჯგუფის თითოეული წევრის პასუხისმგებლობა, საკუთარი წვლილი შეიტანოს ჯგუფის მუშაობასა და წარმატებაში.

თანამშრომლობითი სწავლებისთვის შექმნილი ჯგუფის ერთ-ერთი ამოცანაა - თითოეული წევრი აქციოს მკვეთრად გამოხატულ ინდივიდად, თუმცა კვლევები გვიჩვენებს, რომ ჯგუფური მუშაობის დროს ბევრი მოსწავლე ცდილობს, სხვის ხარჯზე გავიდეს ფონს და დაუმსახურებლად მიიღოს ჯილდო. აქედან გამომდინარე, ადვილი არ არის, შევაფასოთ ჯგუფურ მუშაობაში თითოეული მოსწავლის მიერ შეტანილი წვლილი. ამ პრობლემის თავიდან ასაცილებლად მასწავლებელმა გონივრულად უნდა შეარჩიოს ჯგუფური მუშაობის მეთოდი.

თანამშრომლობითი სწავლების ერთ-ერთ მეთოდს – **სემინტური მეთოდი** წარმოადგენს, რომელიც ეხმარება მოსწავლეებს როგორც ინდივიდუალური, ასევე ჯგუფური

პასუხისმგებლობის განვითარებაში და საშუალებას აძლევს მასწავლებელს, შეაფასოს როგორც თითოეული მოსწავლის პირადი წვლილი ჯგუფურ მუშაობაში, ასევე ჯგუფის საქმიანობის საერთო პროდუქტი.

სეგმენტური მეთოდი არის გრაფიკულად სტრუქტურირებული თანამშრომლობითი სწავლების მეთოდი, რომელიც საშუალებას იძლევა, ჯგუფის ყველა წევრის ინდივიდუალური მუშაობის შედეგების შერწყმით მომზადდეს და კლასს წარედგინოს ჯგუფის საერთო პროდუქტი.

მეთოდის მიმდინარეობა

- კლასი იყოფა ოთხ, ხუთ ან ექვსკაციან ჯგუფებად;
- თითოეულ ჯგუფს ურიგდება მუშაობისთვის საჭირო რესურსები – A3 ან უფრო დიდი ზომის ფორმატი და მარკერები;

- . ფორმატი იყოფა სეგმენტებად – ერთ ცენტრალურ და რამდენიმე გარე სეგმენტად (გარე სეგმენტების რაოდენობა ჯგუფის წევრთა რაოდენობაზეა დამოკიდებული. თუ ჯგუფი ოთხი წევრისგან შედგება, გარე სეგმენტიც ოთხია და ა.შ.). თითოეული გარე სეგმენტი ჯგუფის თითო წევრს ეკუთვნის, ხოლო ცენტრალური – მთელ ჯგუფს.
- . ჯგუფის ყოველი წევრი იღებს მასწავლებლისგან დავალებას (ერთსა და იმავეს ან სხვადასხვას).
- . მოსწავლეები საკუთარ იდეებს მათთვის განკუთვნილ სეგმენტში აღწერენ და ხელის მოწერით ადასტურებენ. ამ ეტაპზე მეთოდი მოითხოვს სრულ მდუმარებას, ერთმანეთთან კომუნიკაცია იკრძალება.
- . მას შემდეგ, რაც ჯგუფის თითოეული წევრი შეავსებს საკუთარ სეგმენტს, მოსწავლეები ეცნობიან ერთმანეთის ნააზრევს და თუ საჭიროდ მიიჩნიეს, ურთავენ წერილობით კომენტარებს.
- . მომდევნო საფეხურზე იმართება დისკუსია, ერთიანდება ყველა წევრის ნამუშევარი, გამოიყოფა ყველასათვის მისაღები იდეები, იბადება ახალიც. საბოლოოდ ყველა იდეა ჯამდება და ფიქსირდება ცენტრალურ სეგმენტში, სადაც ჯგუფის ყველა წევრი აწერს ხელს.
- . უკანასკნელ ეტაპზე თითოეული ჯგუფი წარმოადგენს თავის შესრულებულ სამუშაოს.

მეთოდის თეორიული და პრაქტიკული დასაბუთება
სეგმენტური მეთოდი შეიძლება განვიხილოთ, როგორც
კონსტრუქტივისტული. სეგმენტური მეთოდი სწორედ იმ
მეთოდს წარმოადგენს, რომლებიც მოსწავლეთა გამოცდილებასა
და წინარე ცოდნას ეფუძნება.

სეგმენტური მეთოდი ეკუთვნის იმ უნივერსალურ მეთოდთა
რიცხვს, რომელთა გამოყენება შესაძლებელია სხვადასხვა
სასწავლო ჯგუფსა (ელემენტარული სკოლით დაწყებული,
მოზრდილთა განათლებით დამთავრებული) და
დისციპლინაში. ეს მეთოდი შეიძლება განვიხილოთ როგორც
ჯგუფური დისკუსიის ალტერნატიული ვარიანტი, სადაც
ჯგუფის თითოეული წევრის აზრს ისმენენ და ითვალისწინებენ.
სკოლებში მეთოდის დანერგვის შედეგად მიღებულმა
გამოცდილებამ მეთოდის პოზიტიური ეფექტი დაადასტურა.
მეთოდის დაყოფას ინდივიდუალური და ერთობლივი
მუშაობის ფაზებად მინიმუმამდე დაჰყავს ჯგუფური მუშაობის
დროს თავჩენილი რისკები.

თანამშრომლობითი სწავლება - ჯიგსოუს ტექნიკა

ჯიგსოუს ტექნიკა განავითარეს და პრაქტიკაში გამოცადეს
არონსონმა და მისმა სტუდენტებმა მეოცე საუკუნის
სამოცდაათიანი წლების დასაწყისში, ჯერ – ტეხასის, მერე კი
კალიფორნიის უნივერსიტეტებში. 1978 წელს არონსონმა თავის

წიგნში „Jigsaw Classroom” დაწვრილებით აღწერა როგორც თავად მეთოდი, ასევე მასთან დაკავშირებული კვლევები და ხელმისაწვდომი გახადა იგი ფართო საზოგადოებისთვის. არონსონის მიხედვით, ჯიგსოუს ტექნიკა იყო მეთოდური მცდელობა, დაეძლია საკლასო ოთახში იმხანად ჯერ კიდევ არსებული სეგრეგაცია და აქედან გამომდინარე, რასობრივი დაძაბულობა. ამ პრობლემის მოგვარებაზე ფიქრმა არონსონი ისეთი მეთოდური სისტემის შექმნამდე მიიყვანა, რომელშიც მოსწავლეები მნიშვნელოვან რესურსად განიხილებოდნენ და რომელიც ჯიგსოუ ერთის სახელწოდებით არის ცნობილი.

არონსონის მიხედვით, ჯიგსოუს ტექნიკა ხუთი ფაზისაგან შედგება:

.შესავალი;

.ცალკეული თემების/თემის ნაწილების დამუშავება ძირითადი/ჯიგსოუს ჯგუფების შიგნით;

. თემის ნაწილების გაღრმავება ექსპერტთა ჯგუფებში;

. თემის ნაწილთა გადაცემა ძირითად/ჯიგსოუს ჯგუფებში;

. თითოეული მოსწავლის ინდივიდუალური ცოდნის შემოწმება და შეფასება

პირველი ფაზა: შესავალი - ამ ფაზაში მასწავლებელი მოკლედ მიმოიხილავს განსახილველ თემას და მოსწავლეებს გააცნობს ჯიგსოუს ტექნიკას. შემდეგ იქმნება ძირითადი ჯგუფები.

თითოეულში შედის არა უმეტეს ექვსი მოსწავლისა. დაკომპლექტებისას გასათვალისწინებელია, რომ ჯგუფი უნდა იყოს ჰეტეროგენული სქესის, წარმომავლობისა და უნარების მიხედვით, რაც მოსწავლეებს ტოლერანტობის, თანამშრომლობისა და ურთიერთპატივისცემის გრძნობათა გამომუშავებაში ეხმარება. ამის შემდეგ ხდება ძირითადი ჯგუფებიდან ე.წ. ჯგუფის ხელმძღვანელის არჩევა.

მეორე ფაზა: ცალკეული თემების/თემის ნაწილების დამუშავება ძირითადი/ჯიგსოუს ჯგუფებისშიგნით

მენტორი (მასწავლებელი) დასამუშავებელ თემას წინასწარ ყოფს იმდენ ნაწილად, რამდენი წევრიც არის თითოეულ ძირითად/ჯიგსოუს ჯგუფში. თემის ნაწილები უნდა იყოს თანაბარი სირთულისა და მათ დამუშავებას უნდა სჭირდებოდეს ერთი და იგივე დრო.

თითოეული ძირითადი/ჯიგსოუს ჯგუფი ამუშავებს ერთსა და იმავე თემას. ჯგუფის თითოეულ წევრს ეძლევა თემის შესაბამისი ნაწილი, რომელსაც იგი დამოუკიდებლად, ინდივიდუალურად ამუშავებს.

მესამე ფაზა: თემის ნაწილების გაღრმავება ექსპერტთა ჯგუფებში

თითოეული მოსწავლე ინდივიდუალურად დაამუშავებს თემის შესაბამის ნაწილს, შემდეგ კი დგება ექსპერტთა ჯგუფები. მოსწავლეები, რომელთაც დაამუშავეს ერთი და იგივე ნაწილი, ქმნიან ექსპერტთა ჯგუფებს დამუშავებული საკითხების გასაღრმავებლად და გაურკვეველი საკითხების გასარკვევად. კომპლექტდება იმდენი ექსპერტთა ჯგუფი, რამდენ ნაწილადაც იყო დაყოფილი თემა. ექსპერტთა ჯგუფების შიგნით მოსწავლეები აჯერებენ ინდივიდუალურად მოპოვებულ ცოდნას და მსჯელობენ იმაზე, როგორ გადასცენ უკეთ მათ მიერ მოპოვებული ცოდნა ძირითადი/ჯიგასოუს ჯგუფის სხვა წევრებს.

მეოთხე ფაზა: თემის ნაწილთა გადაცემა ძირითად/ჯიგასოუს ჯგუფებში

მოსწავლეები უბრუნდებიან თავიანთ ძირითად/ჯიგასოუს ჯგუფებს, რათა ჯგუფის დანარჩენ წევრებს გადასცენ თემის მათ მიერ დამუშავებული და შემდეგ ექსპერტთა ჯგუფებში გაღრმავებული ნაწილი. ცალკეულ ნაწილთა ერთმანეთისთვის გაცნობის შემდეგ მოსწავლეები ამ ნაწილებს აერთიანებენ და დასამუშავებელ თემას ერთ მთლიანობად მოიაზრებენ. მეხუთე ფაზა: თითოეული მოსწავლის ინდივიდუალური ცოდნის შემოწმება და შეფასება

მეხუთე ფაზაში მოწმდება, რამდენად აითვისა თითოეულმა მოსწავლემ თემა. ჯგუფის საერთო წარმატების გაზომვას არონსონის მეთოდი არ ითვალისწინებს. იმართება საკლასო დისკუსია, სადაც განიხილება ჩატარებული სამუშაოს შედეგები – რამდენად კარგად შესრულდა იგი, სად იჩინა თავი დაბრკოლებამ, რატომ, მომავალში როგორ შეიძლება უკეთესი შედეგის მიღება.

როგორც ვხედავთ, თანამედროვე მეთოდები ძირითადად მოსწავლეზე ორიენტირებულ მიდგომებს წარმოადგენს. სწორედ აქედან გამომდინარე, თანამედროვე სწავლის პროცესში ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი როლი მასწავლებელს ეკისრება. მნიშვნელოვანია, რომ პედაგოგს კარგად ჰქონდეს გააზრებული როგორ უნდა დააკავშიროს ეფექტური თანამედროვე სწავლების მეთოდები მოსწავლეებთან, რათა განუვითაროს ისეთი უნარები, როგორცაა დროის მენეჯმენტი, სწავლის სტილისა და ტექნიკების სიღრმისეული შემეცნება. მასწავლებელი თანამედროვე სწავლების მეთოდების გამოყენებისას ითავსებს სხვადასხვა როლებს, რომელთაგანაც ზოგი ტრადიციული, ნაწილი კი - ინოვაციურია.

თავი 8. ჯგუფური მუშაობა

ჯგუფური მუშაობა გულისხმობს სტუდენტთა ჯგუფებად დაყოფას და მათთვის სასწავლო დავალების მიცემას. ჯგუფის წევრები ინდივიდუალურად ამუშავებენ საკითხს და პარალელურად უზიარებენ მას ჯგუფის დანარჩენ წევრებს. დასახული ამოცანიდან გამომდინარე, შესაძლებელია ჯგუფის მუშაობის პროცესში წევრებს შორის მოხდეს ფუნქციების გადანაწილება. ეს სტრატეგია უზრუნველყოფს ყველა სტუდენტის მაქსიმალურ ჩართულობას სასწავლო პროცესში.

ლექციაზე ჯგუფური მუშაობის მეთოდი, როგორც წესი, გულისხმობს კლასში სტუდენტების უფრო მცირე ჯგუფებად დაყოფას, თითოეულს აქვს კონკრეტული დავალება ან მიზანი. აქ მოცემულია რამდენიმე მაგალითი იმისა, თუ როგორ შეიძლება ამ მეთოდის გამოყენება ლექციაზე:

სადისკუსიო ჯგუფები: ახალი თემის გაცნობის შემდეგ, ლექტორმა შეიძლება სთხოვოს სტუდენტებს, დაიყოს მცირე ჯგუფებად, რათა განიხილონ ეს თემა ერთმანეთთან. ეს დაეხმარება სტუდენტს მასალის უკეთ გააზრებაში და თემის შესახებ განსხვავებული პერსპექტივების მოსმენაში.

ერთობლივი პროექტები: ლექტორმა შეიძლება დაავალოს პროექტი, რომელიც მოითხოვს სტუდენტებს ჯგუფურად მუშაობას მის დასასრულებლად. მაგალითად სტუდენტებს შეიძლება სთხოვონ შეისწავლონ კონკრეტული საგანი, მოამზადონ პრეზენტაცია ან დაწერონ ნაშრომი ერთად.

შემთხვევის შესწავლა: ლექტორმა შეიძლება წარმოადგინოს საქმის შესწავლა და სთხოვოს სტუდენტებს იმუშაონ ჯგუფურად მის გასაანალიზებლად და გადაწყვეტილებების შეთავაზების მიზნით. ეს დაეხმარება მოსწავლეებს კრიტიკული აზროვნების და პრობლემის გადაჭრის უნარების განვითარებაში.

თანატოლების მიმოხილვა: მოსწავლეებს შეიძლება სთხოვონ იმუშაონ ჯგუფურად, რათა განიხილონ ერთმანეთის ნამუშევარი. მაგალითად, სტუდენტებს შეიძლება სთხოვონ წაიკითხონ ერთმანეთის ნაშრომები და მიაწოდონ უკუკავშირი ან გადახედონ ერთმანეთის პრეზენტაციებს და შესთავაზონ წინადადებები გაუმჯობესებისთვის.

თითოეულ ამ მაგალითში ჯგუფური მუშაობა საშუალებას აძლევს სტუდენტებს ისწავლონ ერთმანეთისგან, ითანამშრომლონ და განავითარონ გუნდური მუშაობის უნარები და ჩაერთონ მასალასთან უფრო ინტერაქციული და შინაარსიანი გზით.

მოცემულია ჯგუფური მუშაობის მაგალითები:

აზრთა შტორმის სესიები: ამ აქტივობაში ჯგუფის წევრები იკრიბებიან კონკრეტულ თემაზე ან პრობლემასთან დაკავშირებული იდეებისა და წინადადებების შესაქმნელად.

როლური თამაში: ეს გულისხმობს ჯგუფის წევრებს, რომლებიც ახორციელებენ სხვადასხვა სცენარებს ან სიტუაციებს კომუნიკაციის, პრობლემების გადაჭრის და კონფლიქტების გადაჭრის უნარების პრაქტიკაში.

ჯგუფური პროექტები: ეს გულისხმობს დავალების ან პროექტის მინიჭებას ინდივიდთა ჯგუფს, რომლებიც ერთად მუშაობენ პროექტის დასასრულებლად.

შემთხვევის შესწავლა: აღნიშნული გულისხმობს რეალური ცხოვრებისეული სცენარების ან საქმის შესწავლის ანალიზს პრობლემების იდენტიფიცირებისთვის და გადაწყვეტილებების შეთავაზების მიზნით.

დებატები: ამ აქტივობაში ჯგუფის წევრები იკავებენ დაპირისპირებულ მხარეებს კონკრეტულ თემაზე და წარმოადგენენ არგუმენტებსა და მტკიცებულებებს თავიანთი შეხედულებების გასამყარებლად.

ჯგუფური პრეზენტაციები: ეს მოიცავს ინდივიდთა ჯგუფს, რომელიც წარუდგენს თემას ან პროექტს აუდიტორიის წინაშე.

სიმულაციები: ეს მოიცავს ჯგუფის წევრებს, რომლებიც მონაწილეობენ იმიტირებულ აქტივობაში ან სიტუაციაში კონკრეტული უნარების პრაქტიკაში ან გამოცდილების მისაღებად.

თავი 9. პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება

პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება (PBL) ერთ-ერთი ყველაზე თანამედროვე და მნიშვნელოვანი მეთოდია ზემოთჩამოთვლილი კომპეტენციების ჩამოსაყალიბებლად.

1. სწავლა ეყრდნობა ღიად დასმულ პრობლემურ შეკითხვას;
2. მოსწავლეები მუშაობენ მცირე ჯგუფებში;
3. მასწავლებელი „ფასილიტატორის“ როლშია, რის საფუძველზეც მოსწავლე მეტ პასუხისმგებლობას იღებს საკუთარ სწავლაზე და ხდება აქტიური შემეცნების პროცესი.

პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლებისას მნიშვნელოვანია, დავიცვათ პრობლემის იდენტიფიცირებისა და მისი მოგვარების/გადაჭრის ქვემოთ ჩამოთვლილი ეტაპები:

I ნაბიჯი: პრობლემის მოძებნა და განსაზღვრა - მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ უპასუხოს კითხვებს: რა, როდის, როგორ, სად, ვისთან, რატომ? - რათა მოკლედ აღწეროს პრობლემა, მოხდეს სხვადასხვა წყაროების ერთმანეთთან დაკავშირება და ა.შ. ასევე, მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ შეძლოს პრობლემის სხვადასხვა შემადგენელი ან

დაკავშირებული პრობლემების განსაზღვრა და პრიორიტეტების დალაგება.

II ნაბიჯი: პრობლემისა და მისი გამომწვევი მიზეზების გაანალიზება

III ნაბიჯი: საკითხთან დაკავშირებული ინფორმაციის მოძიება

IV ნაბიჯი: პრობლემის გადაჭრის გზების ორგანიზება და შემდეგ გზების შერჩევა

V ნაბიჯი: პრობლემის გადაჭრის გზების დემონსტრირება.

პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების გამოყენება შესაძლებელია თითქმის ყველა საგანში და მისი გამოყენება განსაკუთრებით ეფექტურს ხდის სასწავლო პროცესს, ასევე ზრდის მოსწავლეებში სწავლის მოტივაციას. ავითარებს კრიტიკული, ანალიტიკური, შემოქმედებით, თანამშრომლობის და სხვა უნარებს.

პედაგოგის როლი ამ მიდგომის დროს ძალიან მნიშვნელოვანია. ვინაიდან აღნიშნული მიდგომის სირთულეს წარმოადგენს დროის დეფიციტი, მასწავლებელმა სწორად უნდა დაგეგმოს რომელ ეტაპს რა დრო უნდა დაეთმოს. დროის დაზოგვისთვის, მან შეიძლება, თავად შესთავაზოს მოსწავლეებს უკვე

იდენტიფიცირებული პრობლემა, თუმცა იმ შემთხვევაში თუ რამდენიმე გაკვეთილს უთმობს, უმჯობესია მოსწავლეებმა თავად მოიძიონ პრობლემა.

თავი 10. დისკუსია/დებატების მეთოდი

დისკუსია/დებატები ინტერაქტიური სწავლების ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული მეთოდია. დისკუსიის პროცესი მკვეთრად ამაღლებს სტუდენტთა ჩართულობის ხარისხსა და აქტივობას. დისკუსია შესაძლებელია გადაიზარდოს კამათში. ეს პროცესი არ შემოიფარგლება მხოლოდ პროფესორის მიერ დასმული შეკითხვებით. ეს მეთოდი უვითარებს სტუდენტს კამათისა და საკუთარი აზრის დასაბუთების უნარს.

ეს არის პროფესორსა და სტუდენტებს შორის იდეების ღია, ერთობლივი გაცვლისთვის, სტუდენტების აზროვნების, სწავლის, პრობლემის გადაჭრის, გაგების განვითარების მიზნით. მონაწილეები წარმოადგენენ მრავალ თვალსაზრისს, პასუხობენ სხვების იდეებს რათა ააშენონ თავიანთი ცოდნა, გაგება ან ინტერპრეტაცია ამ საკითხის შესახებ.

დისკუსიები შეიძლება ჩატარდეს დიდ, მცირე ჯგუფის ან მთელი კლასის წევრებს შორის და იყოს მასწავლებლის ან სტუდენტის ხელმძღვანელობით. ისინი ხშირად მოიცავს წერილობითი ტექსტის განხილვას, თუმცა დისკუსია ასევე შეიძლება ფოკუსირებული იყოს პრობლემაზე, საკითხზე ან თემაზე, რომელსაც საფუძველი აქვს „ტექსტში“ ტერმინის უფრო ფართო გაგებით (მაგ., დისციპლინა, მედია, საზოგადოებრივი ნორმა).

დისკუსია/დებატების მეთოდი შეგვიძლია გამოვიყენოთ, როგორც სემინარზე მასალის გამოკითხვის და შეფასების მიზნით, ასევე ახალი მასალის ახსნის მცდელობით. თუმცა არ უნდა დაგვავიწყდეს თუ ლექციაზე ვიყენებთ აუცილებელია გავაცნოთ ლიტერატურა, ეს შეძლება ჩვენეული პრეზენტაციის საშუალებით მოვახერხოთ, ან ჯგუფს მივაწოდოთ მატერიალური სახით ლიტერატურა. დისკუსია დაეხმარება მათ კიდე უფრო კრიტიკულად შეხედონ აღნიშნულ თემას, იმსჯელონ თემის ირგვლივ და გამოიტანონ დასკვნები. პრაქტიკაში ეს არის მეთოდი, თანამშრომლობითი სწავლების მეთოდია.

მეთოდის დადებითი და უარყოფითი მახასიათებლები

უპირატესობები:

დისკუსიის, როგორც სწავლებისა და სწავლის მეთოდის გამოყენების ერთ-ერთი მთავარი უპირატესობა ის არის, რომ ის ხელს უწყობს აქტიურ სწავლებას. დისკუსიები ხელს უწყობს მოსწავლეებს კრიტიკულად იფიქრონ, გააანალიზონ ინფორმაცია და აქტიურად ჩაერთონ მასალაში.

დისკუსიები ასევე ეხმარება მოსწავლეებს კომუნიკაციის უნარების განვითარებაში. დისკუსიების დროს მოსწავლეებმა უნდა გამოხატონ თავიანთი აზრები და იდეები მკაფიოდ და

ლაკონურად, აქტიურად მოუსმინონ სხვებს და სათანადოდ უპასუხონ. ეს უნარები აუცილებელია სამუშაო ადგილზე, სადაც ეფექტური კომუნიკაცია გადამწყვეტია.

დისკუსიის, როგორც სწავლებისა და სწავლის მეთოდის გამოყენების კიდევ ერთი უპირატესობა ის არის, რომ ის ქმნის მოსწავლეზე ორიენტირებულ გარემოს. იმის ნაცვლად, რომ მასწავლებელმა უკარნახოს ინფორმაცია, დისკუსიები საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს დაეუფლონ სასწავლო

პროცესს. მოსწავლეებს შეუძლიათ გამოიყენონ არსებული ცოდნა და გამოცდილება და გააერთიანონ ისინი ახალ ინფორმაციასთან. ეს მიდგომა ხელს უწყობს კლასში საზოგადოების განცდას და მოუწოდებს მოსწავლეებს, მიიღონ აქტიური როლი სწავლაში.

ნაკლოვანებები: მიუხედავად მრავალი უპირატესობისა, დისკუსიას, როგორც სწავლებისა და სწავლის მეთოდს, აქვს გარკვეული ნაკლიც. დისკუსიების ერთ-ერთი მთავარი მინუსი არის ის, რომ ისინი შეიძლება იყოს შრომატევადი, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეები არ იცნობენ პროცესს. ამ საკითხის მოგვარება შესაძლებელია სტრუქტურირებული დისკუსიების გამოყენებით, რომლებსაც აქვთ კონკრეტული ვადა და მკაფიო სახელმძღვანელო მითითებები.

დისკუსიების კიდევ ერთი მინუსი არის ის, რომ მათი მართვა რთულია, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეებს აქვთ სხვადასხვა დონის გაგება. ამ საკითხის გადასაჭრელად, მასწავლებელმა უნდა დაგეგმოს დისკუსიები, მათ შორის, მიაწოდოს მოსწავლეებს შესაბამისი ძირითადი ინფორმაცია, მოახდინოს მათი აზროვნება და წარმართოს ისინი სწავლის სავარაუდო შედეგებისკენ.

მეთოდის გასათვალისწინებელი ნაბიჯები
დისკუსია კრიტიკული აზროვნების, პრობლემის,
პრობლემის გადაჭრისა და კომუნიკაციური უნარების
განვითარების ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტიანი
სტრატეგიაა. დისკუსიის სხვადასხვა სახეობა არსებობს,
მათი გაერთიანება შეიძლება ერთი დიდი მეთოდის ქვეშ
- „სადისკუსიო მეთოდები“: - სოკრატული საუბრები,
ჯგუფური დისკუსიები „მრგვალი მაგიდის ირგვლივ“,
კონკრეტული სიტუაციის ანალიზი, არაოფიციალური
კამათი და. ა.შ. ნებისმიერი სადისკუსიო მეთოდის
გამოყენებისას საჭიროა რამდენიმე პირობის დაცვა:

1. მონაწილეთა წინასწარი და საფუძვლიანი მომზადება
დისკუსიისათვის, როგორც შინაარსობრივი, ისე
ფორმალური თვალსაზრისით. შინაარსობრივი
მომზადება გულისხმობს სადისკუსიო თემის შესახებ
აუცილებელი ცოდნის დაგროვებას, ფორმალური კი ამ
ცოდნის გამოხატვის ფორმის შერჩევას.
2. კეთილგანწყობილი და ღია გარემო კომუნიკაციური
ურთიერთობებისთვის, სტუდენტს არ უნდა ჰქონდეს
შიში, რომ ვინმე დასცინებს მას განსხვავებული აზრის
გამოთქმისთვის. ლექტორიც არ გამოხატავს ღიად
საკუთარი პოზიციას სადისკუსიო საკითხის მიმართ. ის

აფასებს გამოთქმული თვალსაზრისების დამადასტურებელი არგუმენტების საფუძვლიანობას და არა თვალსაზრისებს. ლექტორის მიერ დისკუსიის დროს გამოთქმულმა რომელიმე მოსაზრების აშკარა მხარდაჭერამ შეიძლება შემდგომ დისკუსიაში მონაწილეებს ინტერესი დაუკარგოს.

3. დისკუსიის მონაწილეთა მზაობა მოისმინონ და პატივი სცენ განსხვავებულ პოზიციას, ამის დარეგულირება ლექტორს შეუძლია დისკუსიის წინასწარ შემუშავებული წესებით.
4. დისკუსიის ყველა მონაწილისათვის აზრის გამოთქმის უფლებისა და საშუალების მიცემა. ხშირად დისკუსიას ზოგიერთი მონაწილე იჭერს დომინანტურ პოზიციას და სხვებს აზრის გამოთქმის საშუალება აღარ ეძლევათ. ეს განსაკუთრებით მოქმედებს გაუბედავ და პასიურ სტუდენტებზე. ამგვარი ვითარების თავიდან აცილება ლექტორს შეუძლია მონაწილეთა გამოსვლების რეგლამენტირებით. მაგალითად აზრის გამოთქმისათვის ფიქსირებული დროის განსაზღვრა ან დამატებითი კომენტარის გაკეთების საშუალების მიცემა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა ყველა მონაწილე გამოხატავს საკუთარ პოზიციას.

- სადისკუსიო საკითხის სწორად შერჩევა. შეირჩეს უნდა ისეთი საკითხი, რომლის ირგვლივაც განსხვავებული თვალსაზრისები შეიძლება არსებობდეს ან დაისვას ისეთი პრობლემა, რომლის გადაჭრის ალტერნატიული გზები არსებობს. წინააღმდეგ შემთხვევაში დისკუსია ინტერეს დაუკარგავს სტუდენტებს.
- ჯგუფში გადანაწილების ვარიანტებია: ა) სტუდენტების სურვილის გათვალისწინებით. ბ) მენტორის გადაწყვეტილებით. გ) სტიქიურად სხვადასხვა ფერის ნახატებს ვურიგებთ და მსგავსი ნახატებით ერთად არიან ჯგუფში. მაქსიმუმ (6 კაციანი ჯგუფები დგება).

მეთოდის დაგეგმვა, წარმართვა და შეფასება დისკუსია და დებატები მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტებია სწავლებაში, რადგან ისინი ხელს უწყობენ კრიტიკულ აზროვნებას, აქტიურ მოსმენას და ეფექტურ კომუნიკაციას. ეს უნარები აუცილებელია აკადემიაში და მის ფარგლებს გარეთ წარმატებისთვის. აქ განვიხილავთ დისკუსიის/დებატების დაგეგმვას, წარმართვასა და შეფასებას. ჩვენ ასევე მოგცემთ მაგალითებს, რომლებიც დაგეხმარებათ გაიგოთ, როგორ დაგეგმოთ და წარმართოთ წარმატებული დისკუსია ან დებატები.

დისკუსიის ან დებატების დაწყებამდე მნიშვნელოვანია მისი დაგეგმვა. დაგეგმვა ეხმარება უზრუნველყოს, რომ დისკუსია ან დებატები იყოს პროდუქტიული და მიაღწიოს დასახულ სასწავლო შედეგებს. შემდეგი ნაბიჯები დაგეხმარებათ წარმატებული დისკუსიის ან დებატების დაგეგმვაში:

ნაბიჯი 1: განსაზღვრეთ სწავლის შედეგები

დისკუსიის ან დებატების დაგეგმვის პირველი ნაბიჯი არის სწავლის შედეგების განსაზღვრა. რა გსურთ ისწავლონ სტუდენტებმა დისკუსიიდან ან დებატებიდან? რა უნარების განვითარება გსურთ მათ? სწავლის შედეგების განსაზღვრა დაგეხმარებათ განსახილველი ან განსახილველი თემებისა და კითხვების იდენტიფიცირებაში.

მაგალითად, თუ სწავლის შედეგი არის ის, რომ სტუდენტებმა ისწავლონ არგუმენტების შეფასება, შეგიძლიათ დაგეგმოთ დებატები საკამათო თემაზე, როგორცაა რომელიმე კანონის, მუხლის გაუქმება. მისცემს სტუდენტებს შესაძლებლობას შეაფასონ არგუმენტები დებატების ორივე მხრიდან.

ნაბიჯი 2: აირჩიეთ თემა

მას შემდეგ რაც განსაზღვრავთ სწავლის შედეგებს, შემდეგი ნაბიჯი არის თემის არჩევა. თემა უნდა შეესაბამებოდეს სასწავლო მასალას და საინტერესო იყოს სტუდენტებისთვის. ის ასევე საკმარისად საკამათო უნდა იყოს დისკუსიის ან დებატების წარმოქმნისთვის.

მაგალითად, თუ კურსი ეხება გარემოსდაცვით საკითხებს, შეგიძლიათ აირჩიოთ ისეთი თემა, როგორცაა "აკრძალული უნდა იყოს თუ არა პლასტიკური ჩანთები?" ეს არის საკამათო თემა, რომელიც გამოიმუშავებს სხვადასხვა მოსაზრებებს და პერსპექტივებს.

ნაბიჯი 3: მოამზადეთ კითხვები/ ინსტრუქციებიც

თემის არჩევის შემდეგ, შემდეგი ნაბიჯი არის კითხვების მომზადება დისკუსიისთვის ან დებატებისთვის. კითხვები უნდა იყოს ღია და წაახალისოს კრიტიკული აზროვნება. ისინი ასევე შესაბამისი უნდა იყოს სწავლის შედეგებთან და თემასთან.

მაგალითად, თუ თემაა „აკრძალული უნდა იყოს თუ არა პლასტიკური ჩანთები?“, კითხვები შეიძლება მოიცავდეს: რა გავლენას ახდენს პლასტიკური ჩანთები გარემოზე?

რა ეკონომიკურ გავლენას მოახდენს პლასტიკური პარკების აკრძალვა?

რა არის პლასტიკური ჩანთების ალტერნატივა?

რა არის პოტენციური ნაკლოვანებები პლასტიკური პარკების აკრძალვისას?

ნაბიჯი 4: როლების მინიჭება/ ფუნქციები

როლების მინიჭება დაგეხმარებათ იმის უზრუნველსაყოფად, რომ დისკუსია ან დებატები იყოს პროდუქტიული და მიმზიდველი. როლები შეიძლება შეიცავდეს მოდერატორს, სპიკერს და დროის მეკარეს. მოდერატორმა უნდა უზრუნველყოს, რომ დისკუსია ან დებატები დარჩეს თემაზე და ყველას ჰქონდეს საუბრის შესაძლებლობა. მომხსენებლებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი არგუმენტები მკაფიოდ და ლაკონურად. დროის მეკარემ უნდა უზრუნველყოს, რომ დისკუსია ან დებატები დარჩეს გამოყოფილი დროის ფარგლებში.

ნაბიჯი 5: უზრუნველყოს რესურსები

რესურსების მიწოდება დაგეხმარებათ იმის უზრუნველსაყოფად, რომ დისკუსია ან დებატები იყოს ინფორმირებული და კარგად გამოკვლეული. რესურსები შეიძლება შეიცავდეს სტატიებს, ვიდეოებს და სხვა

შესაბამის მასალებს. ეს რესურსები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს სტუდენტებისთვის დისკუსიის ან დებატების დაწყებამდე.

ნაბიჯი 6: დისკუსია/დებატების წარმართვა

მას შემდეგ რაც დაგეგმეთ დისკუსია ან დებატები, შემდეგი ნაბიჯი არის მისი ჩატარება. შემდეგი ნაბიჯები დაგეხმარებათ წარმართოთ წარმატებული დისკუსია/დებატები.

დააწესეთ ძირითადი წესები

ძირითადი წესების დადგენა დაგეხმარებათ იმის უზრუნველსაყოფად, რომ დისკუსია ან დებატები იყოს პროდუქტიული. ძირითადი წესები შეიძლება შეიცავდეს:

- არანაირი პირადი შეტევა
- არავითარი შეფერხება
- მოუსმინეთ აქტიურად
- ისაუბრეთ მკაფიოდ და მოკლედ
- გაეცანით თემას

თემის გაცნობა დაგეხმარებათ დისკუსიის ან დებატების ტონის ჩამოყალიბებაში. შეგიძლიათ დაიწყოთ თემის შესახებ ძირითადი ინფორმაციის მიწოდებით და იმის ახსნით, თუ რატომ არის ეს მნიშვნელოვანი.

წარმოადგინეთ კითხვები

კითხვების წარდგენა დაგეხმარებათ დისკუსიის ან დებატების წარმართვაში. შეგიძლიათ დაიწყოთ პირველი კითხვის დასმით და შემდეგ მოიწვიოთ სტუდენტები პასუხის გასაცემად. თქვენ ასევე შეგიძლიათ წახალისოთ სტუდენტები.

დაყავით მოსწავლეები ჯგუფებად: დაყავით მოსწავლეები 4-6 წევრისგან შემდგარ პატარა ჯგუფებად. შეგიძლიათ დანიშნოთ ჯგუფის ლიდერი, რომელსაც შეუძლია ხელი შეუწყოს დისკუსიას.

კვლევა: წახალისეთ მოსწავლეები, გამოიკვლიონ თემა და შეაგროვონ შესაბამისი ინფორმაცია. მიაწოდეთ მათ რესურსების სია კვლევის დასაწყებად.

იდეების შტურმი: თითოეულ ჯგუფს მიეცით იდეები და არგუმენტები თემაზე.

პრეზენტაციები: თითოეული ჯგუფი წარმოადგენს თავის არგუმენტებს, ხოლო დანარჩენ ჯგუფს შეუძლია კითხვების დასმა, გამოხმაურება და კონტრარგუმენტების შეთავაზება.

დებატები: მას შემდეგ, რაც ყველა ჯგუფი წარადგენს თავის არგუმენტებს, შეგიძლიათ გამართოთ დებატების სესია, სადაც სტუდენტებს შეუძლიათ დაიცვან თავიანთი

პოზიციები და გააპროტესტონ საპირისპირო შეხედულებები.

ნაბიჯი 7: შეჯამება/შეფასება

შეფასება: შეაფასეთ სტუდენტები მათი მონაწილეობის, კვლევისა და კრიტიკული აზროვნების უნარების საფუძველზე.

იმისათვის, რომ დისკუსიები იყოს ეფექტური, მასწავლებლებმა უნდა ჩამოაყალიბონ მკაფიო მოლოდინი მონაწილეობისა და კომუნიკაციის შესახებ. მაგალითად, მასწავლებლებს შეუძლიათ მოსწავლეებს მიაწოდონ დისკუსიის სახელმძღვანელო მითითებები, რომლებიც ასახავს დისკუსიის დროს მოსალოდნელ ქცევას. შეიძლება მოიცავდეს მოლოდინს აქტიური მოსმენის, პატივისცემით კომუნიკაციისა და იდეების მხარდასაჭერად მტკიცებულებების გამოყენებას.

დისკუსიების ეფექტურობის გაზრდის კიდევ ერთი გზაა მოსწავლეებისთვის უკუკავშირის მიწოდება. უკუკავშირის მიწოდება შესაძლებელია მასწავლებლის მიერ მართული რეფლექსიით ან თანატოლების გამოხმაურებით. გამოხმაურება ეხმარება მოსწავლეებს გააცნობიერონ, რამდენად კარგად გაართვეს თავი და განსაზღვრონ გაუმჯობესების სფეროები.

ჯგუფის ყველა წევრის ჩართულობა მაქსიმალური იყო	დიახ	არა	ზოგჯერ
დისკუსია არ გასცდენია თემას			
დაცული იყო დისკუსიის წესები			

პრაქტიკული დავალება - შეადგინონ მათი სალექციო კურსიდან გამომდინარე დისკუსიის გეგმა.

რამდენიმე რუბრიკა გვექნება გასაკეთებელი ან მოსაძიებელი:

- თვითშეფასება
- ჯგუფის წევრის შეფასება
- ჯგუფური მუშაობის შეფასება

თანატოლთა შეფასება - 2 ქულა:

- 2 ქულა: გუნდის წევრი კარგად იყო მომზადებული, საფუძვლიანად აითვისა სილაბუსით გათვალისწინებული მასალა, წაიკითხა მითითებული მასალა, აქტიურად მონაწილეობდა საკითხის განხილვაში, ფლობდა კამათის კულტურას. დაეხმარა გუნდს მიღებული ცოდნის პრაქტიკულ გამოცდილებაზე

გამოყენებაში.

- 1 ქულა: გუნდის წევრი ნაკლებად აქტიური იყო, ფლობდა სილაბუსის მასალის მხოლოდ ცალკეულ ფრაგმენტებს. არ მქონდა წაკითხული სრულად დაყენებული მასალა, დასმულ კითხვებზე პასუხები ხშირად არასწორი იყო. ფლობდა სუსტად მიღებული ცოდნის პრაქტიკულ გამოცდილებასთან დაკავშირების უნარს.
- 0 ქულა: გუნდის წევრი სრულიად მოუმზადებელი იყო. არ ფლობდა სილაბუსის მასალას, დასმულ კითხვებზე პასუხები იყო არსებითად არასწორი ან კითხვაზე პასუხი არარელევანტური, ლიტერატურა საერთოდ არ იყო დამუშავებული, სტუდენტი არ მონაწილეობდა დისკუსიაში, არ ფლობდა კამათის კულტურას. .

თვითშეფასება – 2 ქულა:

0.5 ქულა: ჩემს ჯგუფს გავუზიარე ჩემი იდეები და პასუხები

0.5 ქულა: ვსვამდი კითხვებს, როცა რაღაც ვერ გავიგე

0,5 ქულა: მე ვეხმარებოდი სხვებს გაეგოთ, როდის ჰქონდათ პრობლემები

0.5 ქულა: დავრჩი დავალებულ დავალებაზე ვცდილობ გამეგო, რატომ არ ვეთანხმები სხვას.

კითხვები:

თითოეულმა ჯგუფმა გააანალიზოს შემდეგი
სიტუაციები:

I ჯგუფი:

სიტუაცია პირველი: რას მოიმოქმედებთ, როდესაც ერთ-ერთი სტუდენტი ჯგუფური მუშაობისას მუდმივად დომინირებს?

სიტუაცია მეორე: რას მოიმოქმედებთ, როდესაც ერთ-ერთი სტუდენტი დისკუსიაში, ჯგუფურ მუშაობაში ჩართვაზე უარს ამბობს?

II ჯგუფი:

სიტუაცია მესამე: რას მოიმოქმედებთ, როდესაც ერთ-ერთი სტუდენტის ჩართულობა/ჩაურთველობა თუ გამოიწვიოს ჯგუფის წარუმატებლობა?

სიტუაცია მეოთხე: რას მოიმოქმედებთ, როცა თქვენი შეფასების შედეგებით ჯგუფის რამდენიმე წევრი უკმაყოფილო, რომ დარჩეს?

თავი 11. ტექნოლოგიები განათლებაში

ტექნოლოგიების გამოყენებამ განათლებაში სხვადასხვა ცვლილება გამოიწვია. 1980-იან წლებში ციფრულმა ტექნოლოგიამ თავისი კვალი დატოვა განათლებაზე. ეს იყო ათწლეული, როდესაც კომპიუტერები ექსპერიმენტული ტექნოლოგიიდან გადავიდა მასობრივი ბაზრის სამომხმარებლო პროდუქტად. ეს ცვლილება აისახა სკოლებში.

ტექნოლოგიას შეუძლია მრავალი თვალსაზრისით ისარგებლოს განათლებისთვის. მასწავლებლებს შეუძლიათ გამოიყენონ ტექნოლოგია, რათა მოერგოს სწავლა თითოეული მოსწავლის საჭიროებებს. ჩვენ განვიხილეთ, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ტექნოლოგიების გამოყენება განათლებაში. მაგრამ რა სარგებელი მოაქვს კლასში ed-tech-ის გამოყენებას?

- ის ქმნის საინტერესო სასწავლო გარემოს - კვლევის მიხედვით ტექნოლოგია დადებითად აისახება მოსწავლეების/სტუდენტების ჩართულობაზე. მას შეუძლია დაეხმაროს მასწავლებლებს შექმნან საინტერესო, დასამახოვრებელი გაკვეთილები. ზედმეტია იმის თქმა, რომ უფრო მაღალი ჩართულობა მოსწავლეებს უფრო მოტივირებულს ხდის და გაკვეთილებს კი უფრო საინტერესოს. ტექნოლოგიების გამოყენებამ განათლებაში ნამდვილად შეიძლება

მიიპყროს სტუდენტების ყურადღება! მიუხედავად იმისა, რომ სწავლების ტრადიციული მეთოდები, როგორც წესი, ეფექტურია ზოგიერთი სტუდენტის საკლასო ოთახში ჩართვაში, ed-tech-ის ინტეგრირება მათ პედაგოგიკაში შეიძლება დაეხმაროს მასწავლებლებს კლასში ყველა სტუდენტის ჩართვაში.

- განათლებაში ტექნოლოგია მოსწავლეებს მომავლისთვის ამზადებს - ციფრული სწავლება ეხმარება სტუდენტებს გააუმჯობესონ ის ფასდაუდებელი ციფრული უნარები, რომლებიც ფუნდამენტურია თანამედროვე ცხოვრებაში. მიუხედავად იმისა, რომ დღევანდელი მოსწავლეები ბუნებრივად ფლობენ ტექნოლოგიებს, როგორცაა სმარტფონები და კომპიუტერები, მათი გამოყენება საგანმანათლებლო გარემოში გააცნობს მათ უფრო პრაქტიკულ აპლიკაციებს. მნიშვნელოვანია, რომ ბავშვებმა ისწავლონ ტექნოლოგიების გამოყენება, როდესაც ისინი იზრდებიან, ასე რომ ისინი აღჭურვილნი იქნებიან მთელი ცხოვრების მანძილზე. სტუდენტებს შეუძლიათ ისწავლონ ძალიან მნიშვნელოვანი უნარები განათლებაში ტექნოლოგიების გამოყენებით.
- აუმჯობესებს ურთიერთქმედებას და კომუნიკაციას - ტექნოლოგიას ასევე შეუძლია გააუმჯობესოს

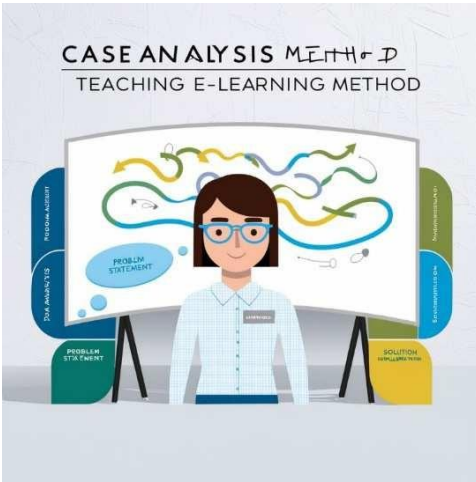
კომუნიკაცია და თანამშრომლობა სკოლებში. ეს შეიძლება იყოს სტუდენტებს შორის თანამშრომლობა ან კომუნიკაცია სტუდენტებსა და მასწავლებლებს შორის ხელმისაწვდომი, ან თუნდაც ანონიმური პლატფორმის საშუალებით. სტუდენტებს შეუძლიათ ერთად იმუშაონ, შექმნან საერთო პროექტები და ჩაერთონ თანატოლებთან ტექნოლოგიების საშუალებით.

- დისტანციური წვდომა - როდესაც სტუდენტების ჯგუფები იკრიბებოდნენ A4 სამუშაო ფურცლის გარშემო, ახლა სტუდენტებს შეუძლიათ კომუნიკაცია და ურთიერთქმედება თანატოლებთან მსოფლიოს ნებისმიერი ადგილიდან. სასწავლო მასალებზე დისტანციურად წვდომას მრავალი სარგებელი მოაქვს სკოლებისთვის, მასწავლებლებისთვის და მოსწავლეებისთვის. პირველ რიგში, მოსწავლეებს არ უნდა გამოტოვონ სამუშაო, თუ ცუდი ამინდი, ავადმყოფობა, ან სხვა გარემოებები ხელს უშლის მათ პირადად სკოლაში მისვლას. გარდა ამისა, უფრო ადვილია საშინაო დავალების მიცემა ზემოთ ჩამოთვლილი უპირატესობებით.
- ავითარებს შემოქმედებითობას და პრობლემების გადაჭრის უნარს - საკლასო ტექნოლოგია დაეხმარება

სტუდენტებს გაათავისუფლონ თავიანთი ფანტაზია. ის უსასრულო შესაძლებლობებს გვთავაზობს შემოქმედებითად და ამავე დროს პრობლემის გადაჭრის პრაქტიკაში.

- დროის დაზოგვა - თუ მასწავლებელს ჰკითხავთ, რა არის მათი ყველაზე ძვირფასი რესურსი, დავინახავთ, რომ უმრავლესობა იტყვის დროის ფაქტორს. ყოველთვის არის იმდენი, რისი გაკეთებაც საჭიროა და ძალიან ცოტა დროა ამის გასაკეთებლად! მაგრამ ტექნოლოგიების გამოყენებამ კლასში შეიძლება მასწავლებლებს ძვირფასი დრო დაუბრუნოს. ეს შეიძლება იყოს ისეთივე მარტივი, როგორც არის დოკუმენტების და გაკვეთილების გეგმების შენახვა Google Drive-ში. ტექნოლოგიას შეუძლია დაეხმაროს მასწავლებლებს დროის ფოკუსირებაზე.

არსებობს ათასობით ტექნოლოგია, რომლის ინტეგრირებაც პედაგოგებს შეუძლიათ სკოლებსა და კლასებში. ყველა ამ ინსტრუმენტს აქვს სწავლის გარდაქმნის პოტენციალი, როდესაც სწორად შეესაბამება მასწავლებლის პედაგოგიკას, მაგალითად:

- ინტერაქციული დაფები, ასევე ცნობილია, როგორც ჭკვიანი დაფა, ამ დიდ ინტერაქციულ დისპლევებს აქვს სხვადასხვა აპლიკაციები. ისინი შეიძლება გამოყენებულ იქნას, როგორც მარტივი სენსორული ეკრანი.
- ტექნოლოგიის ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო გამოყენება განათლებაში არის ვირტუალური რეალობის (VR). VR გამოყენებით მასწავლებელს შეუძლია მოსწავლეების გაყვანა ვირტუალურ გარემოში, სტატიკური ინფორმაციის მიწოდების ნაცვლად,

მოსწავლეები ხდებიან იმ შინაარსის ნაწილი, რომელსაც სწავლობენ. ვირტუალური რეალობა განათლებაში ხსნის შესაძლებლობების სრულიად ახალ სამყაროს მასწავლებლებისთვის და მოსწავლეებისთვის. ეს ეხება ყველა ასაკობრივ ჯგუფს და შესაძლებლობების დონეს.

პროექტორები და ეკრანები, მიუხედავად იმისა, რომ პროექტორები დიდი ხანია არსებობს, ისინი მუდმივად წინ მიიწევენ ხარისხისა და ფუნქციონალური თვალსაზრისით. მულტიმედიური შინაარსის ჩვენებასთან ერთად კლასებში ჩართვისთვის, ისინი შეიძლება გამოყენებულ იქნას თანამშრომლობისა და ჯგუფური პროექტების გასაადვილებლად.

HD და 360 გრადუსიანი კამერები, კამერები შესანიშნავი ინსტრუმენტია სკოლებში შემოქმედებითი საგნებისთვის, მაგრამ ისინი ასევე შეიძლება გამოყენებულ იქნას, როგორც სწავლებისა და სწავლის გასაუმჯობესებლად. გაკვეთილების ჩაწერით, სკოლებს შეუძლიათ მიიღონ ძვირფასი რესურსები პერსონალის ტრენინგისთვის – რომ აღარაფერი ვთქვათ უკეთესი გამოცდილების მიწოდებაზე დისტანციური მოსწავლეებისთვის.

არსებობს სხვადასხვა საინტერესო ინსტრუმენტები ინტერაქციული სწავლისთვის.

მაგალითად Flipgrid არის ინტერაქციული ვიდეო დისკუსიის პლატფორმა, რომელიც შექმნილია მასწავლებლებისთვის. ის მასწავლებელს საშუალებას აძლევს შექმნას „ბადეები“ ვიდეოზე დაფუძნებული დისკუსიების გასაადვილებლად. თითოეულ ბადეში მასწავლებლებს შეუძლიათ დასვან კითხვები ან თემები და მოსწავლეები უპასუხონ მოკლე ვიდეო კლიპებით. ეს ფორმატი ხელს უწყობს მონაწილეობას და ჩართულობას, რადგან ის აძლევს სტუდენტებს საკუთარი თავის გამოხატვის უფრო დინამიურ საშუალებას ტრადიციულ წერილობით პასუხებთან შედარებით. Flipgrid ასევე შეიცავს ინსტრუმენტებს მასწავლებლებისთვის დისკუსიების მოდერაციისთვის, უკუკავშირის მიწოდებისა და სტუდენტების პასუხების შესაფასებლად. იგი ფართოდ გამოიყენება საკლასო ოთახებში მოსწავლეებს შორის კომუნიკაციის, თანამშრომლობისა და რეფლექსიის გასაძლიერებლად.

Otter.ai არის AI-ით აღჭურვილი ტრანსკრიფციისა და ჩანაწერების პლატფორმა. ის იყენებს მოწინავე მეტყველების ამოცნობის ტექნოლოგიას სალაპარაკო სიტყვების წერილობით ტექსტში რეალურ დროში გადასაწერად. მომხმარებლებს შეუძლიათ ჩაწერონ შეხვედრები, ლექციები, ინტერვიუები ან

ნებისმიერი სხვა სალაპარაკო შინაარსი და Otter.ai ავტომატურად გამოიმუშავებს ზუსტ ჩანაწერებს. ტრანსკრიპციის მიღმა, Otter.ai გთავაზობთ ფუნქციებს, როგორცაა სპიკერის იდენტიფიკაცია, საკვანძო სიტყვების ხაზგასმა და ტრანსკრიპტებში ძიების შესაძლებლობა. ეს განსაკუთრებით სასარგებლოა სტუდენტებისთვის, პროფესიონალებისთვის და მკვლევრებისთვის, რომლებსაც სჭირდებათ სალაპარაკო ინფორმაციის ეფექტურად დაჭერა და ორგანიზება. Otter.ai-ს შეუძლია დაზოგოს დრო და გააუმჯობესოს პროდუქტიულობა სალაპარაკო შინაარსის სამიხედო, რედაქტირებადი და გასაზიარებელი ტრანსკრიპტების მიწოდებით.

Draw.io არის ვებზე დაფუძნებული დიაგრამების ინსტრუმენტი, რომელიც გამოიყენება სხვადასხვა ტიპის დიაგრამებისა და დიაგრამების შესაქმნელად. ის გვთავაზობს ფორმების, ხატების და შაბლონების ფართო სპექტრს, რომლებიც მომხმარებლებს შეუძლიათ წარმოადგინონ ტილოზე თავიანთი დიაგრამების შესაქმნელად. Draw.io მხარს უჭერს თანამშრომლობას, რაც საშუალებას აძლევს მრავალ მომხმარებელს იმუშაონ იმავე დიაგრამაზე ერთდროულად რეალურ დროში. ის ასევე ინტეგრირდება ღრუბლოვანი შენახვის სერვისებთან, როგორცაა Google Drive, OneDrive და Dropbox, რაც

მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს შეინახონ და გაუზიარონ თავიანთი დიაგრამები ძალისხმევის გარეშე. Draw.io პოპულარულია სტუდენტებს, პედაგოგებს, ინჟინრებს, დიზაინერებსა და ბიზნეს პროფესიონალებს შორის კონცეფციების, პროცესების, სისტემების და სამუშაო და სტრუქტურირებული ვიზუალიზაციისთვის.

Kahoot არის თამაშზე დაფუძნებული სასწავლო პლატფორმა, რომელიც სწავლას სახალისოს და ინტერაქტიულს ხდის. ის პედაგოგებს საშუალებას აძლევს შექმნან ვიქტორინები, გამოკითხვები და დისკუსიები, რომლებიც შემდეგ წარუდგენენ სტუდენტებს მრავალმთამაშიანი თამაშების სახით. მონაწილეები პასუხობენ კითხვებს სმარტფონების, ტაბლეტების ან კომპიუტერების გამოყენებით და ისინი იღებენ ქულებს როგორც სიზუსტის, ასევე სიჩქარის მიხედვით. Kahoot-ის კონკურენტული ფორმატი ხელს უწყობს ჩართულობას და აქტიურ მონაწილეობას, რადგან სტუდენტები ინდივიდუალურად ან გუნდურად ეჯიბრებიან ლიდერბორდზე ასასვლელად. გარდა ამისა, Kahoot გთავაზობთ წინასწარ დამზადებულ თამაშების უზარმაზარ ბიბლიოთეკას სხვადასხვა საგნებზე, რაც აადვილებს მასწავლებლებს იპოვონ და გამოიყენონ შინაარსი, რომელიც შეესაბამება მათ სასწავლო გეგმას. Kahoot შეიძლება გამოყენებულ იქნას საკლასო

ოთახებში, ვირტუალურ სასწავლო გარემოში, კორპორატიულ ტრენინგ სესიებსა და სოციალურ ღონისძიებებში სასწავლო მიზნების გასაძლიერებლად და ცოდნის შენარჩუნების შესაფასებლად სახალისო და საინტერესო გზით.

ტექნოლოგია სტუდენტებს აძლევს ადვილად მისაწვდომ ინფორმაციას, დაჩქარებულ სწავლას და სახალისო შესაძლებლობებს, ივარჯიშონ ის, რაც ისწავლეს. ეს საშუალებას აძლევს სტუდენტებს შეისწავლონ ახალი საგნები და გაიღრმავონ რთული ცნებების გაგება. ტექნოლოგიის გამოყენებით საკლასო ოთახში და მის გარეთ, სტუდენტებს შეუძლიათ მოიპოვონ 21-ე საუკუნის ტექნიკური უნარები, რომლებიც აუცილებელია მომავალი პროფესიისთვის.

თავი 12. განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასება ეროვნული სასწავლო გეგმის თანახმად, მოსწავლის შეფასება უნდა ეფუძნებოდეს სწავლის კონსტრუქტივისტულ კონცეფციას.

სწავლის კონსტრუქტივისტულ კონცეფციაში მასწავლებელი უმეტესად ფასილიტატორის როლს ასრულებს, რომელიც ხელმძღვანელობს, შუამავლობს, აქეზებს და მხარს უჭერს მოსწავლეებს, განავითარონ და შეაფასონ საკუთარი შემეცნების პროცესი.

ეროვნული სასწავლო გეგმა განსაზღვრავს მოსწავლის შეფასების შემდეგ ძირითად ამოცანებს:

- ა) აჩვენოს მოსწავლის ცოდნის კონსტრუირების და მეხსიერებაში ცოდნათა ურთიერთდაკავშირების პროცესი;
- ბ) დაადგინოს მოსწავლის წინარე ცოდნა და წარმოდგენები, ახალი სასწავლო საკითხის/თემის დაწყებამდე;
- გ) გამოავლინოს მოსწავლის მიერ საკუთარი ძლიერი და სუსტი მხარეების დამოუკიდებლად შეფასების, ასევე, საკუთარი წინსვლის ხელშესაწყობად გააზრებული და ეფექტური ნაბიჯების გადადგმის შესაძლებლობები;
- დ) მოიცვას ცოდნის სამივე კატეგორია - დეკლარატიული, პროცედურული და პირობისეული, რომლებიც შემდეგნაირად განიმარტება:

- დეკლარატიული ცოდნა - გულისხმობს თეორიების, ცნებების, ფაქტების, პრინციპების ცოდნას და პასუხობს კითხვას: რა ვიცი?
- პროცედურული - გულისხმობს ცოდნის გამოყენებას კონკრეტული პროცესის/პროცედურის შესასრულებლად და პასუხობს კითხვას: როგორ გავაკეთო/შევასრულო?
- პირობისეული - გულისხმობს განსაზღვრას იმისა, თუ რა გარემოებებში არის შესაძლებელი კონკრეტული ცოდნის და პროცესების გადატანა. ეს არის დეკლარატიული და პროცედურული ცოდნის გამოყენება კონკრეტული პირობების გათვალისწინებით; პასუხობს კითხვას: როდის და/ან რატომ გამოვიყენო ეს ცოდნა?

ე) აჩვენოს, რამდენად შეუძლია მოსწავლეს სხვადასხვა ცოდნის მიზნობრივად გამოყენება.

მოსწავლის შეფასება უნდა ეყრდნობოდეს შეფასების შემდეგ 4 ძირითად პრინციპს:

სანდოობა, ვალიდურობა, ობიექტურობა, გამჭვირვალობა.

შეფასების სანდოობა

შეფასების სანდოობა განიმარტება, როგორც შეფასების შედეგების მდგრადობა განმეორების შემთხვევებში (განმეორებითი ან ეკვივალენტური შეფასებებისას მიიღება თანმიმდევრული შედეგები).

შეფასების ვალიდურობა

შეფასების ვალიდურობა შეფასების სიზუსტეს მიემართება - ზომავს თუ არა ზუსტად იმას, რის გაზომვასაც მოცემულ შემთხვევაში ისახავს მიზნად.

შეფასების ობიექტურობა

შეფასების ობიექტურობა არის აუცილებელი პირობა იმისათვის, რომ სწორად შეფასდეს, თუ რა ცოდნასა და უნარებს ფლობს მოსწავლე. ობიექტურობა დამყარებულია დაკვირვებად ფაქტებსა და მტკიცებულებებზე, შემფასებლის პირადი ემოციების, დამოკიდებულებების, მოსაზრებების ნაცვლად.

შეფასების გამჭვირვალობა

შეფასების გამჭვირვალობა დაკავშირებულია მასწავლებლების ძალისხმევასთან, მიაწოდონ ინფორმაცია მოსწავლეებს იმის შესახებ, თუ რა და როგორ შეფასდება სწავლის პროცესში - რა სახის უნარებს და ცოდნას მოითხოვენ მათგან, და, როგორ შეფასდება ეს. როგორია შედეგების შეფასების მეთოდები (მაგ. შეფასების რუბრიკის გაცნობა). ამასთანავე, მნიშვნელოვანია, მოსწავლეებმა დაინახონ, რა როლს ასრულებს მოცემული შედეგები სასწავლო მიზნებთან მიმართებით

ეროვნული სასწავლო გეგმის თანახმად, მოსწავლის შეფასებისთვის განსაზღვრულია შემდეგი ორი სახის შეფასება: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი.

განმავითარებელი შეფასება ტარდება მასწავლებლისა და მოსწავლისთვის უკუკავშირის უზრუნველსაყოფად, რომელიც, თავის მხრივ, შეიძლება გამოყენებულ იქნას მიმდინარე სწავლების და სწავლის აქტივობების მოდიფიცირებისთვის.

განმავითარებელი შეფასება, როგორც მასწავლებელს, ასევე მოსწავლეს აწვდის უკუკავშირს - მასწავლებელს მისი სწავლების და მოსწავლეს - მისი სწავლის პრაქტიკის შესახებ.

განმავითარებელი შეფასების პოტენციალის მქონე აქტივობებია: საკლასო დისკუსიები, მოსწავლეების გამოკითხვა, მოსწავლეების სასწავლო პროცესში ჩართულობის ხარისხზე დაკვირვება, მოსწავლის მუშაობის შემოწმება/გამოცდა, ქვიზები და სხვა ტესტები, თუკი შეფასებისას მიღებული შედეგები გამოიყენება სწავლა-სწავლებაში ცვლილებების შესატანად, რომ მეტად მოემსახუროს მოსწავლეების საჭიროებებს.

კლასში განმავითარებელი შეფასების ორი ფორმა გამოიყენება. პირველი ცნობილია, როგორც „არაფორმალური განმავითარებელი შეფასება“ და ეს შეიძლება იყოს, მაგალითად, კლასში მიმდინარე დებატები, რომელსაც მოსდევს საკითხზე კონსესუსი. ასეთი მყისიერი, ღია, დისკუსიაზე დაფუძნებული შეფასების სისტემებით მასწავლებელს შეუძლია განსაზღვროს, რამდენად გაიგეს მოსწავლეებმა მოცემული საკითხი და, აღნიშნულის გათვალისწინებით, დაგეგმოს მომდევნო

გაკვეთილები. მოსწავლეების სხეულის ენა, ჟესტები, სახის ექსპრესიები, ასევე, დამატებითი ინფორმაციის წყაროა მასწავლებლისთვის.

განმავითარებელი შეფასების მეორე სახე - ფორმალური განმავითარებელი შეფასება, მეტად მეცნიერულია. ფორმალური განმავითარებელი შეფასებისას გამოიყენება სხვადასხვა მეთოდოლოგია და ინსტრუმენტი, მაგ. რეფლექსიის დღიურები. შეფასების შედეგებზე დაყრდნობით, მასწავლებელს შეუძლია, გაკვეთილები დაგეგმოს მოსწავლეების შემეცნების პროცესის გასაუმჯობესებლად - შეუძლია სწავლების და სასწავლო გეგმების ისე მოდიფიცირება, რომ მოსწავლეებმა ცოდნის და უნარების დამაკმაყოფილებელ დონეს მიაღწიონ.

ხშირად განმავითარებელი კომენტარი გაიგივებული არის ხოლმე უკუკავშირთან და უკუკავშირის სხვადასხვა ინტერპრეტაცია ხელს უშლის განმავითარებელი კომენტარის სწორად როგორც მეთოდის დანერგვას. განმავითარებელი შეფასება სტუდენტებისთვის უკუკავშირის მიწოდებასთან ერთად გულისხმობს ინფორმაციის შეგროვების პროცესს, რათა დაიგეგმოს და გაუმჯობესდეს სასწავლო პროცესი. ინფორმაციის შეგროვების პროცესი კი მოითხოვს ღიაობას, სადაც სტუდენტის მოსაზრება აუცილებელია იმისათვის რომ სრულად მოხდეს ინფორმაციის შეგროვება, რის საფუძველზეც

მიიღება გადაწყვეტილება სწავლება-სწავლის პროცესში ცვლილებების შესახებ. განმავითარებელი შეფასება შეიძლება გამოყენებულ იქნას სხვადასხვა გზით და ხელი შეუწყოს სტუდენტების სწავლას. აღნიშნული შეფასება უზრუნველყოფს სტუდენტების დროულ უკუკავშირს და ეხმარება სტუდენტებს გაიგონ მათი პროგრესი, რათა შეიტანონ კორექტირება სწავლების სტრატეგიებში. ხოლო ლექტორისათვის მნიშვნელოვანია გამოიყენოს განმავითარებელი შეფასება, რათა დროულად მოხდეს სწავლების მეთოდების და სასწავლო მასალების მოდიფიცირება. შედეგად სასწავლო პროცესი მორგებულია სტუდენტის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე და შესაძლებლობებზე, რაც თავისთავად ამაღებს მის მოტივაციას.

იმისათვის რომ შეფასდეს სტუდენტის მიმდინარე ცოდნა და უნარი და განისაზღვროს ის სფერო, სადაც სტუდენტს უჭირს განმავითარებელი შეფასება იყენებს თვითშეფასებასა და თანატოლთა შეფასებას. აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ სტუდენტების ფსიქო-ემოციური ფონი, როდესაც არასწორად შერჩეულმა კომუნიკაციამ შეიძლება გავლენა მოახდინოს სტუდენტის მიმდებლობაზე და საუკეთესო განზრახვით გაკეთებული კომენტარიც კი მიუღებელი აღმოჩნდეს სტუდენტისათვის. თვითშეფასების მეშვეობით სტუდენტს საშუალება ეძლევა დაფიქრდეს საკუთარ სწავლაზე,

პროგრესზე და შესაძლებლობაზე, თვითონ შეაფასოს საკუთარი პროგრესი, პასუხისმგებლობა აიღოს საკუთარ სწავლაზე. ასევე აქტიურად გამოიყენება თანატოლთა შეფასება, რომელიც შესაბამის ფსიქო-ემოციური ფონის გათვალისწინებით მეტად უფრო აქტიურ როლს აკისრებს სწავლის პროცესზე თვითონ მონაწილეებს. თანატოლთა შეფასება ასოცირდება უფრო პოზიტიურ და თანამშრომლობით შეფასებად, რომელიც ასევე ხელს უწყობს სტუდენტის დამოკიდებულების გაუმჯობესებას სწავლის პროცესისადმი.

მნიშვნელოვანია, სტუდენტის თვითრეფლექსიასთან და თანატოლთა შეფასებასთან ერთად ვახსენოთ ლექტორის თვითშეფასების ფორმა, ვინაიდან მართებულად მოხდეს სასწავლო პროცესის წარმართვა და გაუმჯობესება, აღნიშნულთან დაკავშირებით შეგვიძლია გაგაცნოთ ქვემოთ წარმოდგენილი ლექტორის თვითრეფლექსიის კითხვარი.

სისტემატური გამოხმაურება და პროგრესის აღიარება ზრდის სტუდენტების მოტივაციას და თავდაჯერებულობას. უკუკავშირი სტუდენტმა შეიძლება მიიღოს სხვადასხვა ფორმატით, როგორცაა ვიქტორინების რეიტინგების შეფასება და თითოეული მონაწილე ინდივიდის/ჯგუფის ნაკლოვანებების ან შეცდომების მიზეზების განხილვა; დისკუსიების ეფექტურობა და მონაწილეების როლის შეფასება;

ჯგუფური აქტივობების შეფასება თანატოლთა და თვითშეფასების საფუძველზე რეკომენდაციების სახით; საშინაო დავალებები გაუმჯობესების მიზნით ნაკლოვანების მითითება, პრეზენტაციების დროს უკუკავშირი, რომელიც საშუალებას აძლევს სტუდენტს განაგრძოს საკითხზე მუშაობა, განავითაროს ნაკლოვანებები და წარადგინოს საბოლოო შედეგი. უკუკავშირი არ არის ერთჯერადი ან სემესტრის ბოლოს, რადგან შეიძლება ჩატარდეს კურსის ყველა კომპონენტის განმავლობაში, რაც უზრუნველყოფს მუდმივ განვითარების საშუალებას და იძლევა პროგრესის შესაძლებლობას.

ხოლო, განმსაზღვრელი შეფასებაა ქულა, რომელსაც მასწავლებელი წერს გაკვეთილის დროს და რომელსაც არ ახლავს განმარტება, თუ რა უნდა გაკეთდეს იმისთვის, რომ შედეგი გაუმჯობესდეს. განმსაზღვრელი შეფასება ძირითადად ტარდება სემესტრის ბოლოს, თემის დამთავრების შემდეგ, წლის ბოლოს და ა. შ. თუმცა განმსაზღვრელ შეფასებას ყოველთვის თან უნდა ახლდეს განმავითარებელი შეფასება.

განმავითარებელი და განმსაზღვრელი შეფასების ცხრილი:

	განმსაზღვრელი	განმავითარებელი
მიზანი	სწავლის ხარისხის გაკონტროლება. აკადემიური მოსწრების დონის განსაზღვრა.	სწავლის ხარისხის გაუმჯობესება, განვითარების ხელშეწყობა.
შეფასების საგანი	სწავლის შედეგი	სწავლის პროცესი
შეფასების შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება	შემდეგ სემესტრში სწავლის გაგრძელების შესაძლებლობა	სწავლის პროგრესის ხელშეწყობა, აქტივობების შერჩევა, მეთოდების, ს სტრატეგიების შეცვლა და რჩევა/ დარიგებების მიცემა.

შეფასების საშუალებები	ქულა	სიტყვიერი კომენტარი, ურთიერთშეფასების რუბრიკა, კითხვარი...
--------------------------	------	---

გამოყენებული ლიტერატურა

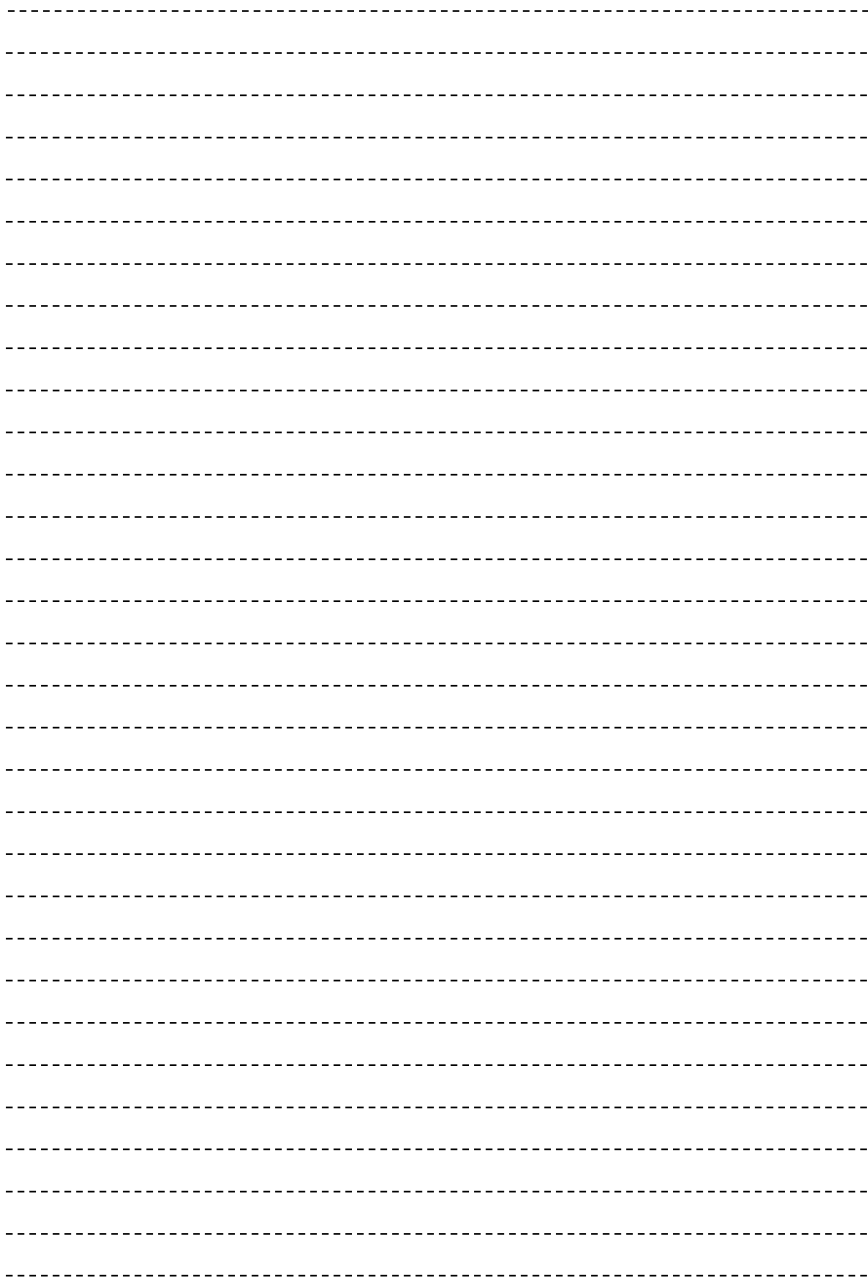
1. ასათიანი ა. „უმაღლესი სკოლის პედაგოგიკა“, თბ. 2006
2. ანთაძე ლ. „მშობელთა ჩართულობა და სოციალურ ეკონომიკური მდგომარეობის გავლენა მოზარდის აკადემიურ მიღწევებზე“, თბ. 2023.
3. ბალიაშვილი მ. სოციალური ფსიქოლოგია. თბ; 2013
4. ბოკუჩავა ნ. დიმიტრი უზნაძის ზოგადპედაგოგიური კონცეფცია. თბ; 2017
5. დარჩია ი. „მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა“ საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში გზამკლვეი. თბილისი. 2009
6. დისტანციური სწავლების მართვა. პრაქტიკული სახელმძღვანელო სკოლის ადმინისტრატორებისთვის. თბ; 2021
7. ვულფოლკი ა, განათლების ფსიქოლოგია, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2009
8. ლობჯანიძე ს. სწავლების ინტერაქციული მეთოდი „მომავლის სახელოსნო“, 2013. <https://mastsavlebeli.ge/?p=2220>
9. ლობჯანიძე ს, თანამშრომლობითი სწავლების მეთოდები „სეგმენტური მეთოდი“, 2012. <https://mastsavlebeli.ge/?p=2457>
10. ლობჯანიძე ს. სწავლების ინტერაქციული მეთოდი „შემთხვევის ანალიზი“ 2012. <https://mastsavlebeli.ge/?p=2448>
11. ლობჯანიძე ს. თანამშრომლობითი სწავლების მეთოდები-ჯიქსოუს ტექნიკა, 2012. <https://mastsavlebeli.ge/?p=2466>
12. ლობჯანიძეს, ფირჩხაძე მ, რატიანი მ, ლომიძე ნ, ჭიბრიშვილი ნ,

თედორაძე რ, ჯალაშვილი მ, მასწავლებლის წიგნი, ინტერქციული მეთოდები პრაქტიკაში, მასწავლებლის პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი 2016.

13. ტულუში თ. თანამშრომლობითი სწავლების მეთოდები, სემინტური მეთოდი. <https://tamaritug.wordpress.com/2017/12/13>
14. სტუდენტზე ორიენტირებული საუნივერსიტეტო განათლების ხელშეწყობა https://old.tsu.ge/data/file_db/xarixsis_martvis_dep/studentze-orinetirebuli.pdf
15. პედაგოგიური პრაქტიკის კვლევა https://fiqriakvirikadze2.blogspot.com/p/blog-page_39.html
16. ჯანაშია, ნ. იმედაძე, ს.გორგოძე, განვითარებისა და სწავლის თეორიები, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი, თბ; 2008
17. ქურხული ლ. განვითარების ფსიქოლოგია, გამომცემლობა: „მწიგნობარი“. თბ; 2020.
18. ჭანტურია გ, ქადაგიძე მ, მელიქიძე გ. სასკოლო განათლების ისტორია 1990-2020. თბ; 2020

11. ჩაჩანიძე. განათლების თანამედროვე ტექნოლოგიები და ინფორმატიკის დიდაქტიკა. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. 2020
12. ჰარაკჩიკა ც, სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების სახელმძღვანელო.Erasmus, 2018.
13. Hoidn, S. (2017) Student-Centered Learning Environments in Higher Education Classrooms. Palgrave Macmillan.
14. Sadker, D., Zittleman, K (2016) Teachers, Schools and Society: a Brief Introduction to Education, Fourth Edition.
15. Trilling, B.; Fadel, C. (2009) 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. Jossey-Bass.
16. Learning and Individual Differences, , Socio-economic disparities in academic achievement: A comparative analysis of mechanisms and pathways, Pages 10-18 August, 2015. - <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1041608015001478> გადამოწმებულია ბოლოს 03.2023
17. Mehta, S., “Modern Teaching Methods – It’s Time For The Change”, The Ultimate Guide, March 30, 2023. Retrieved from: <https://eduvoice.in/modern-teaching-methods/>

ლია ანთაძე, სოციალური მეცნიერებების დოქტორი.

